

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01124 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225 / 219 1152, el. p. smmin@smm.lt, http://www.smm.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.
Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

PAŽYMA

DĖL PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO BENDROJO UGDYMO MOKYKLOSE, IKIMOKYKLINIO UGDYMO IR KITOSE ĮSTAIGOSE

2020 m. kovo 30 d. Nr. KA1-8
Vilnius

Vykdydami Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ministerija) kanclerio 2019 m. gruodžio 27 d. potvarkį Nr. P-140 „Dėl darbo grupės sudarymo“, ministerijos Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamento Regioninės politikos analizės skyriaus specialistai 2020 m. sausio–vasario mėnesiais atliko patikrą 79 šalies bendrojo ugdymo mokyklose, ikimokyklinio ugdymo ir kitose įstaigose (toliau – mokykla), įgyvendinančiose priešmokyklinio ugdymo programą (sąrašas pridedamas).

Patikros tikslas – įvertinti, kaip užtikrinamas privalomo priešmokyklinio ugdymo (toliau – PU) įgyvendinimas pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. V-779 patvirtintą Priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą (toliau – Programa).

Patikros aspektai: mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos, savivaldybės vykdomosios institucijos, dalyvių susirinkimo (savininko) (toliau – savininkas) priimti teisės aktai ir įgyvendintos priemonės PU organizavimo ir įgyvendinimo klausimu; bendrųjų PU reikalavimų vykdymas; Programos įgyvendinimas; švietimo pagalbos teikimas vaikams, ugdomiems pagal Programą; ugdymo(si) aplinkos funkcionalumas.

Teisės aktai / dokumentai:

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (toliau – Švietimo įstatymas).
2. Programa.
3. Priešmokyklinio ugdymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2013 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. V-1106 (toliau – PU aprašas).
4. Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. V-319.
5. Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774.
6. Lietuvos higienos norma HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313.
7. Priėmimo į valstybinę ir savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklą, profesinio mokymo įstaigą bendrųjų kriterijų sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. ISAK-1019 (toliau – Kriterijų sąrašas).

8. Mokyklų savininko priimti teisės aktai, reglamentuojantys PU organizavimą ir Programos įgyvendinimą savivaldybės mokyklose.

Siekdama pasirengti patikrai ir išsiaiškinti kai kuriuos Programos įgyvendinimo aspektus, ministerija 2019 m. spalio mėnesį organizavo mokyklų vadovų apklausą. Apklausos rezultatų ataskaita pateikiama kaip šios pažymos priedas (norėdami atidaryti, spauskite *Ctrl*+: [Priešmokyklinis ugdymas mokyklose ir kitose įstaigose](#)).

Vykdam patikrą taikyti šie metodai: pokalbiai su mokyklų vadovais, jų pavaduotojais ugdymui, Programą įgyvendinančiais pedagogais, švietimo pagalbą teikiančiais specialistais, savivaldybės administracijos specialistais, kuriojančiais PU, nevalstybinių mokyklų savininkais; susipažinimas su ugdymo aplinka; dokumentų, susijusių su Programos įgyvendinimu, statistinių duomenų analizė.

Iš viso Programos įgyvendinimo patikra buvo atlikta 42 savivaldybėse, patikrintos 79 mokyklos, iš jų 74 (93,7 proc.) savivaldybių mokyklos ir 5 (6,3 proc.) nevalstybinės mokyklos, priklausančios skirtingiems savininkams. Didžiausių skaičių tikrintų savivaldybių mokyklų sudarė pagrindinės mokyklos (24) ar jų skyriai bei lopšeliai-darželiai (vaikų darželiai) (19). Taip pat patikros metu buvo lankytasi 15 savivaldybės gimnazijų ar jų skyriuose, 8 progimnazijose ar jų skyriuose, 5 daugiafunkčiuose centruose, 1 mokykloje-darželyje, 1 pradinėje mokykloje, 1 kultūros centre. 20,3 proc. tikrintų mokyklų turi skyrius, kuriuose ugdomi vaikai pagal Programą. 4 nevalstybinės mokyklos yra viešosios įstaigos, 1 įsteigta kaip asociacija.

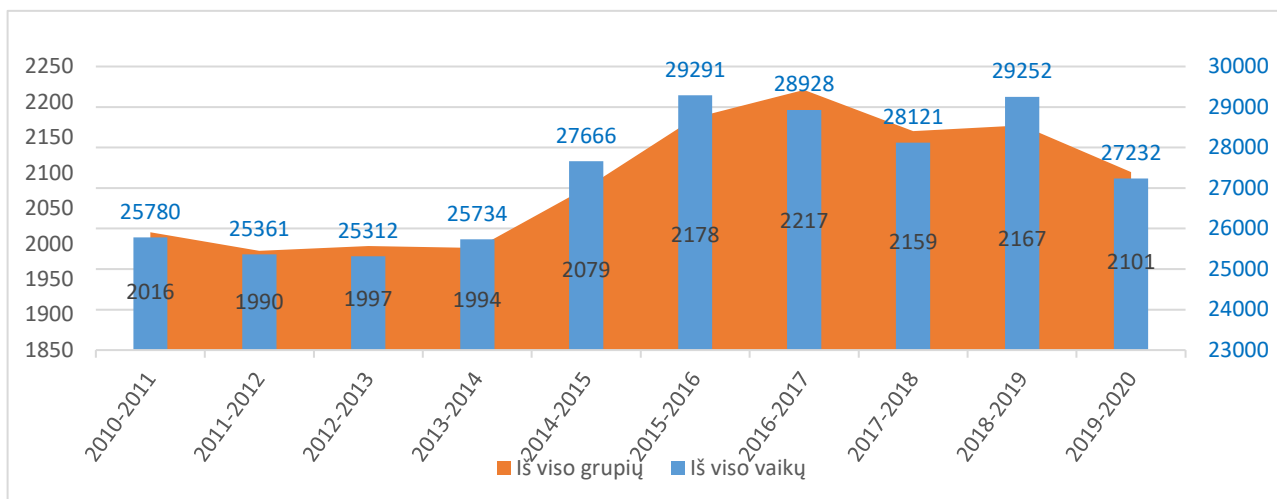
1. Bendra PU situacija šalyje.

1.1. PU įgyvendinimo teisinis pagrindas.

Vadovaujantis Švietimo įstatymo 8 straipsniu, PU vykdomas pagal vienų metų švietimo ir mokslo ministro patvirtintą Programą, o pagal Švietimo įstatymo 2 straipsnio 23 dalį ugdymas pagal Programą yra privalomas. PU vykdo ikimokyklinio ugdymo (toliau – IU) mokyklos, bendrojo ugdymo mokyklos (toliau – BUM), laisvasis mokytojas ar kitas švietimo teikėjas, vadovaudamiesi švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka. PU pradedamas teikti vaikui, kai tais kalendoriniais metais jam sueina 6 metai. PU gali būti teikiamas anksčiau tėvų (globėjų) sprendimu, bet ne anksčiau, negu vaikui sueina 5 metai. Pagal Programą ugdomam vaikui ir jo tėvams (globėjams, rūpintojams) privalo būti koordinuotai teikiama švietimo pagalba, socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugos švietimo ir mokslo ministro, socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsniu PU organizavimas priskirtas savivaldybių vykdomoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms.

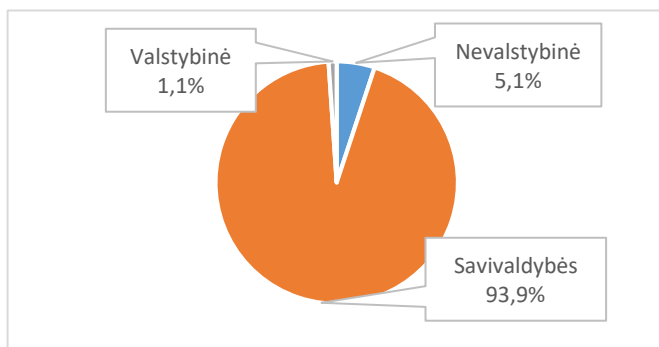
1.2. Vaikų, ugdomų pagal Programą, kaita ir grupių skaičius.

Švietimo valdymo informacinės sistemos (toliau – ŠVIS) duomenimis, pagal Programą ugdomų vaikų skaičius nuo 2010–2011 m. m. iki 2019–2020 m. m. augo netolygiai. Itin žymiai šis skaičius išaugo 2015–2016 m. m. ir 2018–2019 m. m. (atitinkamai 13,6 ir 11,9 proc.), tačiau 2019–2020 m. m. ugdytinių skaičius sumažėjo 6,9 proc. (šis mažėjimas sietinas su nepalankiais atitinkamų metų demografiniais rodikliais). Analogiškai vaikų skaičiui keitėsi ir priešmokyklinio ugdymo grupių (toliau – PUG) skaičius. Nors lyginant dvejus pastaruosius metus PUG skaičius sumažėjo, tačiau nuo 2010–2011 m. m. šis skaičius išaugo 4,1 proc. (žr. 1 pav.). PUG užpildomumo vidurkis nežymiai kito per visą laikotarpį ir 2019–2020 m. m. yra apie 13 vaikų grupėje.

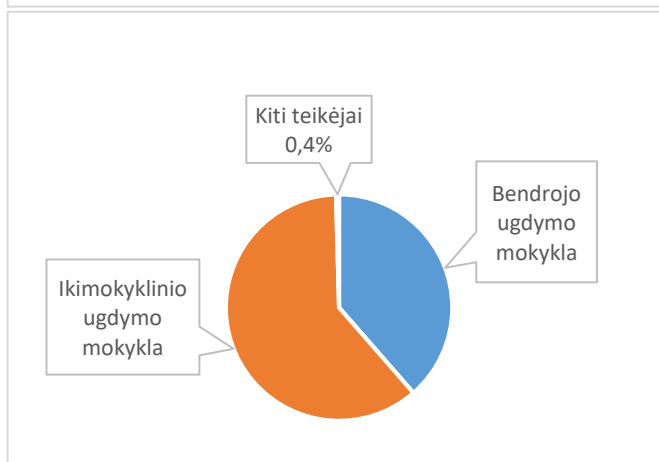
1 paveikslas. Vaikų, ugdomų pagal Programą ir PUG, kurias jie lanko, skaičiaus kaita nuo 2010–2011 m. m. iki 2019–2020 m. m. Šaltinis: ŠVIS duomenys

2019–2020 m. m. didžioji dalis vaikų pagal Programą buvo ugdoma savivaldybių mokyklose – 93,9 proc. Nevalstybinėse mokyklose pagal Programą buvo ugdoma 5,1 proc., valstybinėse mokyklose – vos 1,1 proc. vaikų (žr. 2 pav.).

2 paveikslas. Vaikų, ugdomų pagal Programą, dalis skirtingų priklausomybių įstaigose 2019–2020 m. m. Šaltinis: ŠVIS duomenys

IU mokyklose pagal Programą ugdoma 61 proc. vaikų, BUM – 38,6 proc. (skirtumas – 22,4 procentinio punkto); kitų teikėjų ugdomi PU vaikai sudaro vos 0,4 proc. visų šios amžiaus grupės vaikų (žr. 3 pav.).

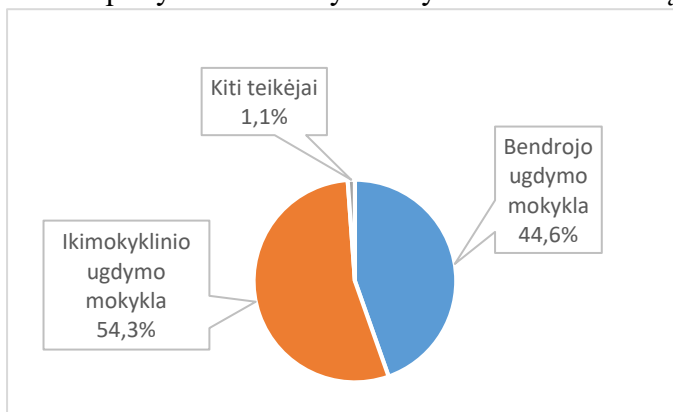
3 paveikslas. Vaikų dalis (proc.) pagal PU teikėjus 2019–2020 m. m. Šaltinis: ŠVIS duomenys

1 lentelė. Vaikų pasiskirstymas pagal PU teikėjus 2019–2020 m. m. Šaltinis: ŠVIS duomenys

	Vaikų skaičius	Grupių skaičius
BUM	10542	937
IU mokykla	16666	1140
Kiti teikėjai*	117	24

**Aukštoji mokykla, neformaliojo vaikų švietimo mokykla ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykla, profesinio mokymo įstaiga, kitas švietimo teikėjas.*

Analizuojant PUG pasiskirstymą pagal PU teikėjus, išryškėja, kad skirtumas, lyginant su vaikų procentinės dalies skirtumu, tarp IU ir BUM sumažėja ir sudaro 9,7 procentinio punkto (žr. 4 pav.); PUG užpildymas IU mokyklose yra beveik 15 vaikų (14,6), BUM – apie 11 (11,3) vaikų grupėje.

4 paveikslas. PUG dalis (proc.) pagal teikėjus 2019–2020 m. m. Šaltinis: ŠVIS duomenys

Išvada. Vaikų, ugdomų pagal Programą, skaičius per 2010–2019 m. laikotarpį išaugo, tačiau PUG užpildymo vidurkis pakito nežymiai ir 2019–2020 m. m. yra apie 13 vaikų. Didžioji dalis vaikų, ugdomų pagal Programą, ugdoma savivaldybių IU mokyklose, PUG užpildymas jose yra didesnis negu BUM.

2. Mokyklos savininko veiksmai (priemonės), įgyvendinant PU.

2.1. PU organizavimo modelių nustatymas.

PU aprašo 7.1 papunkčiu apibrėžta, kad savininkas kasmet įvertina PU poreikį, turimus išteklius ir prireikus tikslina bei tvirtina mokyklas, vykdančias Programą, grupių mokyklose skaičių ir PU organizavimo modelius (toliau – PU modelis).

Visi savininkai (42 savivaldybių ir 5 nevalstybinių mokyklų) yra įvertinę PU poreikį. Siekdami įvertinti PU poreikį, savivaldybių administracijų atsakingi padaliniai (dažniausiai švietimo) atlieka mokyklų vadovų apklausą, apibendrina gautą informaciją, kuri reikalinga rengiant dokumentų projektus prieš atitinkamus mokslo metus. Didžiojoje dalyje savivaldybių, siekiant nustatyti PU poreikį, analizuojama gimstamumo kaita, įvertinami Gyventojų registro duomenys bei Mokinių registro duomenys apie ugdomus vaikus, bendradarbiauja mokyklos, seniūnijos, sveikatos priežiūros įstaigos ir savivaldybė, pasitelkiamas tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius. Dalis savivaldybių pasikliauja mokyklomis, kurios tiesiogiai (arba kartu su seniūnijomis) renka tėvų prašymus, atlieka tėvų apklausas bei informuoja savivaldybę apie PU poreikį. 5, vertindamos daugiametę statistiką ir jos tendencijas, prognozuoja PU poreikį keleriems metams į priekį. Nevalstybinių mokyklų savininkai PU poreikį vertina pagal turimą IU vaikų skaičių ir pokalbius su tėvais, vykdo tėvų apklausas.

Patikros duomenimis, 40 savivaldybių ir 5 nevalstybinių mokyklų savininkai (95,7 proc.) įvertina turimus išteklius PU vykdyti, 2 savivaldybės šios PU aprašo nuostatos nevykdo. Dalis savivaldybių, esant poreikiui steigti naujas PU grupes, įvertina patalpas, analizuoja finansinius išteklius, planuoja ir skiria lėšų grupėms įrengti, taip pat numatomos lėšos mokyklų erdvėms atnaujinti, sporto aikštynų pertvarkai, pastatų renovacijai. Vertinamos švietimo įstaigų turimos patalpos, ugdymo priemonės, finansinės galimybės. Žmogiškuosius išteklius savivaldybėse dažniausiai vertina ir jų paieška rūpinasi pačios mokyklos, tačiau yra savivaldybių, kurios analizuoja mokytojų pasirengimą dirbti pagal Programą, savivaldybės specialistas renka informaciją apie mokytojų pasirengimą, rūpinasi jų parengimu, įvedus privalomą PU, žmogiškieji ištekliai stebimi pedagogų registre. Yra savivaldybių, kurių mokyklų vadovai patys analizuoja ir finansinius, ir žmogiškuosius turimus išteklius, reikalingus Programai įgyvendinti, o turimą informaciją pateikia savivaldybės švietimo padaliniui. Nevalstybinės mokyklos vertina, ar galimybės ugdyti vaikus atitiks teisės aktuose nustatytus reikalavimus, vertina materialinius išteklius (turimas patalpas, priemones), planuoja lėšas iš anksto pagal turimą ir prognozuojamą vaikų skaičių, ieško pedagogų, kurie pritaria įstaigos filosofijai, į pagalbą telkiasi savanorius iš užsienio.

Nustatyta, kad visos 42 savivaldybės yra patvirtinusios mokyklas ar kitas įstaigas, vykdančias Programą. Nevalstybinių mokyklų savininkai nevykdo šios nuostatos, kadangi dažniausiai jie yra ir Programą vykdančių mokyklų savininkai, ir jų vadovai. Šią nuostatą iš viso vykdo 89,4 proc. savininkų.

PU aprašo 7.1 papunkčiu ir Kriterijų sąrašo 3 punktu (taikomas valstybinėms ir savivaldybės BUM, įgyvendinančioms Programą) nurodyta, kad savininkai turi nustatyti ir iki rugsėjo 1 d. patikslinti mokinių, ugdomų pagal Programą, ir PUG mokyklose skaičių. Šį skaičių nustatė ir iki rugsėjo 1 d. patikslino 41 (87,2 proc.) savininkas, nustatė, bet nepatikslino, – 3 (6,4 proc.) (savininkų teigimu, patikslinti nebuvo poreikio, kadangi ir vaikų, ir PUG skaičius iki rugsėjo 1 d. nesikeitė), nenustatė ir nepatikslino 3 (6,4 proc.) savininkai (nevalstybinės mokyklos).

Vykdydami PU aprašo 7.1 papunkčiu nurodytą reikalavimą, 42 (89,4 proc.) savininkai yra nustatę PU modelius, 5 savininkai šių modelių nėra nustatę.

Išvada. Visi savivaldybių ir nevalstybinių mokyklų savininkai, organizuodami Programos įgyvendinimą, kasmet įvertina PU poreikį, didžioji dalis – turimus finansinius ir pedagoginius išteklius (95,7 proc.), tvirtina mokyklas, vykdančias Programą (89,4 proc.), nustato ir, esant poreikiui, patikslina PUG mokyklose skaičių (93,6 proc.), taip pat yra patvirtinę įgyvendinamus PU modelius (89,4 proc.). PU aprašo 7.1 papunkčio bei Kriterijų sąrašo 3 punkto nuostatų nevykdo nedidelė dalis mokyklų savininkų, dažniausiai – nevalstybinių mokyklų. Jų požiūriu, šių nuostatų laikymasis yra formalus.

2.2. PUG darbo (veiklos) visuma PU modelyje.

PU aprašo 6 punktu nustatyta, kad PUG darbo / veiklos ypatumų visuma – ugdymo vieta, trukmė (per mėnesį, savaitę, parą), teikiamos paslaugos vaikui (švietimo pagalba ir kita), ugdomoji kalba, mokytojų (PU pedagogo, IU auklėtojo, IU meninio ugdymo mokytojo, neformaliojo švietimo mokytojo, pagalbos mokiniui specialisto, valstybinės ar užsienio kalbos mokytojo, mokytojo padėjėjo ir kitų), dirbančių PUG, skaičius – yra vadinama PU modeliu. Patikros metu buvo nagrinėta savininkų atitinkamai savivaldybės tarybos sprendimais ar kitais tvarkomaisiais dokumentais nustatytų PU modelių veiklos ypatumų visuma.

2 lentelė. PU modeliai

PU modelyje atspindi ugdymo vieta			PU modelyje apibrėžta ugdymo trukmė (per mėnesį, savaitę, parą)		PU modelyje nurodytos teikiamos paslaugos vaikui (švietimo pagalba ir kita)			PU modelyje nustatyta ugdomoji kalba		PU modelyje nurodytas mokytojų, dirbančių PUG, skaičius	
Taip	Ne	Iš dalies	Taip	Ne	Taip	Ne	Iš dalies	Taip	Ne	Taip	Ne
Savininkų skaičius ir dalis (proc.)											
37	4	1	41	1	26	10	6	15	27	24	18
88,1 proc.	9,5 proc.	2,4 proc.	97,6 proc.	2,4 proc.	61,9 proc.	24 proc.	14,3 proc.	35,7 proc.	64,3 proc.	57,2 proc.	42,9 proc.

Kaip minėta 2.1 dalyje, PU modelius yra nustatę 42 savininkai (89,4 proc.), tačiau ne visų savininkų patvirtinti PU modeliai atitinka PU aprašo 6 punktu apibrėžtą PU modelio sąvoką: didžiausia dalis Programą įgyvendinančių mokyklų savininkų (97,6 proc.) (žr. 2 lentelę) yra apibrėžę PU modelyje ugdymo trukmę (per savaitę ar parą, bet ne per mėnesį), mažiausia (35,7 proc.) – PU modelyje nustatę ugdomąją kalbą (savininkų teigimu, šis reikalavimas nėra aktualus, kadangi didžiojoje dalyje mokyklų ugdymas vyksta valstybine kalba, o tautinių mažumų mokyklose ugdymo kalba įteisinta įstaigos nuostatuose ar įstatuose). Ne visų savininkų sprendimuose ar kituose tvarkomuosiuose dokumentuose PU modelyje nurodytos teikiamos paslaugos vaikui (švietimo pagalba ir kita) ir mokytojų, dirbančių PUG, skaičius (atitinkamai nurodyta 61,9 ir 57,2 proc.), nes dalis savininkų pagalbos specialistų ir PU pedagogų skaičių mokyklose pagal vykdomas programas

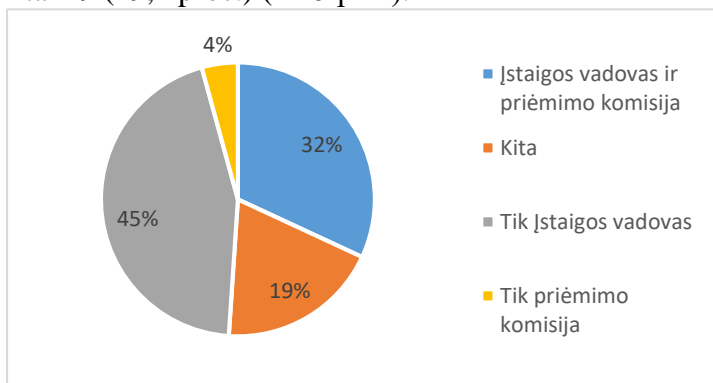
ir mokinių skaičių nustato atskirais savivaldybės tarybos sprendimais ar kitais dokumentais. PU aprašo 6 punktu apibrėžto PU modelio definiciją visiškai atitinka 10 savivaldybių, t. y. 23,8 proc. Savivaldybių administracijų specialistų teigimu, PU aprašo 7.1 papunkčiu nustatytas reikalavimas dėl PU modelių patvirtinimo pagal PU aprašo 6 punktu nustatytą PU modelio apibrėžimą yra perteklinis ir didina biurokratinę naštą mokyklų savininkams.

Išvada. Didžioji dalis (76,2 proc.) sprendimais ar kitais norminiais teisės aktais nustatytų PU modelių neatitinka PU aprašo 6 punktu nustatyto PU modelio apibrėžimo, PU modelio sudedamąsias dalis visiškai atitinka 10 savivaldybių, t. y. 23,8 proc., tarybų sprendimais ar kitais dokumentais patvirtinti PU modeliai. Dažniausiai PU modelyje (97,6 proc.) apibrėžiama ugdymo trukmė per dieną ar savaitę, rečiausiai nurodoma ugdomoji kalba (35,7 proc.).

2.3. Priėmimo į mokyklas, įgyvendinančias Programą, tvarkos nustatymas.

Patikros duomenimis, pagal Švietimo įstatymo 29 straipsnį ir PU aprašo 7.2 papunktį 46 savininkai (97,9 proc.) yra nustatę priėmimo į mokyklas tvarkas. 20 savininkų (42,6 proc.) priėmimą organizuoja centralizuotai vieno langelio principu (šioje kategorijoje nėra nevalstybinių mokyklų).

Vertinant, ar į Programą įgyvendinančią mokyklą priėmimą ir vaikų skyrimą į grupes vykdo mokyklos vadovas ir priėmimo komisija, nustatyta, kad dažniausiai savininkų nustatytose tvarkose vaikų priėmimą mokytiis vykdo tik mokyklos vadovas (21 savininko, t. y. 44,7 proc.), o įstaigos vadovas ir priėmimo komisija – 15 savininkų, t. y. 31,9 proc. (tik priėmimo komisija – 2 (4,3 proc.), kita – 9 (19,1 proc.) (žr. 5 pav.).

5 paveikslas. Priėmimo į mokyklas ir skyrimo į grupes, įgyvendinančias Programą, vykdymas

Priėmimo mokytiis pagal Programą tvarkų aprašai savivaldybėse skirtingi, kadangi šios programos įgyvendinamos skirtingose švietimo įstaigose: BUM, IU mokyklose, daugiavilkiuose centruose ir kitose įstaigose. Tradiciškai savivaldybėse nustatomos dvi priėmimo tvarkos: vaikų

priėmimo į IU mokyklas (gali būti centralizuotas arba ne) bei priėmimo į BUM (centralizuotas arba ne), todėl vaikai ugdytiis pagal Programą toje pačioje savivaldybėje gali būti priimami skirtingomis sąlygomis. Yra atvejų, kai toje pačioje savivaldybėje skirtingu būdu priimami į mokyklą vaikai, gyvenantys rajono centre ir kaimo, miestelio teritorijoje (miesto IU vaikų priėmimas centralizuotas, kaimiškose mokyklose priėmimą vykdo įstaigos vadovas). Kai kurios savivaldybės yra pasitvirtinusios priėmimo tvarkas mokytiis ne į skirtingas mokyklas, bet mokytiis pagal vykdomas programas BUM ir IU mokyklose. Tokios priėmimo tvarkos patvirtintos 4 savivaldybėse. Priėmimo ugdytiis pagal Programą tvarkas reikėtų koreguoti 2 savivaldybėse, kadangi kai kurios nuostatos prieštarauja Švietimo įstatyme įteisintam privalomam PU.

Nustatyta, kad aptarnavimo teritorijos mokykloms priskirtos 27 savivaldybėse, nepriskirtos – 15 savivaldybių ir 5 nevalstybinėse mokyklose (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Priėmimo mokytiis pagal Programą prioritetai

Pirmumo teise priimami mokytiis pageidaujantys asmenys, gyvenantys mokyklai priskirtoje aptarnavimo teritorijoje		Pirmumo teise priimami asmenys, dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turintys specialiųjų ugdymosi poreikių		Pirmumo teise priimami mokykloje jau besimokančių mokinių broliai ir seserys		Pirmumo teise priimami arčiausiai mokyklos gyvenantys asmenys	
Taip	Ne	Taip	Ne	Taip	Ne	Taip	Ne
27	20	29	18	36	11	20	27

57 proc.		62 proc.		77 proc.		43 proc.	
----------	--	----------	--	----------	--	----------	--

Mokyklai priskirtų aptarnauti teritoriją ir pirmumo į laisvas vietas kriterijų nustatymas dalyje savivaldybių nėra aktualus, kadangi mokyklose, įgyvendinančiose Programą, yra pakankamai laisvų vietų ir priimami visi pageidaujantys ugdytis vaikai. Kai kuriose savivaldybėse vaikai ugdytis pagal Programą į pageidaujamą mokyklą priimami eilės tvarka pagal prašymo įregistravimo datą. Savivaldybėse priėmimui ugdytis pagal Programą nustatyti skirtingi kriterijai: į šią Programą vaikai priimami be eilės; nustatytos pirmumo teisę suteikiančios priežastys: priešmokyklinio ugdymo amžiaus vaikai; vaikai, kuriems savivaldybės Vaiko gerovės komisijos nutarimu skirtas privalomas IU; vaikas (-ai), kurio (-ių) brolis ar sesuo jau lanko IU grupę / PUG toje įstaigoje; globojami šeimose, šeimynose ar įvaikinti vaikai; vaikai iš daugiavaikių šeimų, kurių bent 3 yra ikimokyklinio amžiaus ir tėvai yra dirbantys; savivaldybės švietimo įstaigų, vykdančių IU programą / Programą ilgiau nei 4 val., darbuotojų vaikai; priimami du vaikai iš sąrašo pagal prašymų padavimo datą ir laiką, du iš sąrašo pagal pirmumo teisę suteikiančias priežastis; nustatytos 7 pirmenybės, kurios yra lygiavertės: lankiusiems IU programą toje įstaigoje; našlaičiams, globojamiems ar įvaikintiems vaikams; vaikams, kurių brolis ar sesuo lanko tą įstaigą, kurių vienas iš tėvų dirba toje įstaigoje, kurių vienas iš tėvų mokosi; vaikams, kurių šeimose auga trys ir daugiau mažamečių; vaikams, kurių bent vienas iš tėvų atlieka profesinę karo tarnybą ir yra keliamas į naujas tarnybos vietas. Yra savivaldybių, kurios priimdamos vaikus ugdytis pagal Programą, Kriterijų sąrašo 9.1 papunktį, apibrėžiantį mokinių priėmimo į BUM kriterijus, analogiškai taiko ir šių vaikų priėmimui į ikimokyklines įstaigas. Nevalstybinės mokyklos neturi nustačiusios specifinių priėmimo kriterijų ir priima ugdytis pagal PU programą visus vaikus, kurių tėvai pageidauja arba pritaria įstaigos ugdymo filosofijai.

Išvada. Vykdydami PU aprašo 7.2 papunktį, 97,9 proc. savininkų yra nustatę vaikų, ugdomų pagal Programą, priėmimo į mokyklas tvarkas. Priėmimas centralizuotai vieno langelio principu nustatytas 42,6 proc. savininkų (nevalstybinių mokyklų šioje kategorijoje nėra). Savininkų nustatytose tvarkose vaikų priėmimą ugdytis pagal Programą ir skyrimą į grupes dažniausiai vykdo tik įstaigos vadovas (44,7 proc.), o įstaigos vadovas ir priėmimo komisija – apie 31,9 proc. Savivaldybėse dažniausiai nustatomos dvi priėmimo į mokyklas tvarkos: vaikų priėmimo į IU mokyklas bei priėmimo į BUM, todėl vaikai ugdytis pagal Programą toje pačioje savivaldybėje dažnu atveju priimami pagal skirtingus kriterijus. Yra savivaldybių (apie 35 proc.), kuriose priimant vaikus pagal Kriterijų sąrašo 9.1 papunkčių nustatytus kriterijus į BUM, pagal tuos pačius kriterijus priimami vaikai ugdytis pagal Programą ir į IU mokyklas, taip pat savivaldybių (apie 10 proc.), kuriose nustatytos priėmimo tvarkos mokytis ne į skirtingas mokyklas, bet mokytis pagal Programą BUM ir IU mokyklose. Nevalstybinės mokyklos neturi nustačiusios specifinių priėmimo kriterijų ir priima ugdytis pagal Programą visus vaikus, kurių tėvai pageidauja, ir tuos vaikus, kurių tėvai pritaria įstaigos ugdymo filosofijai.

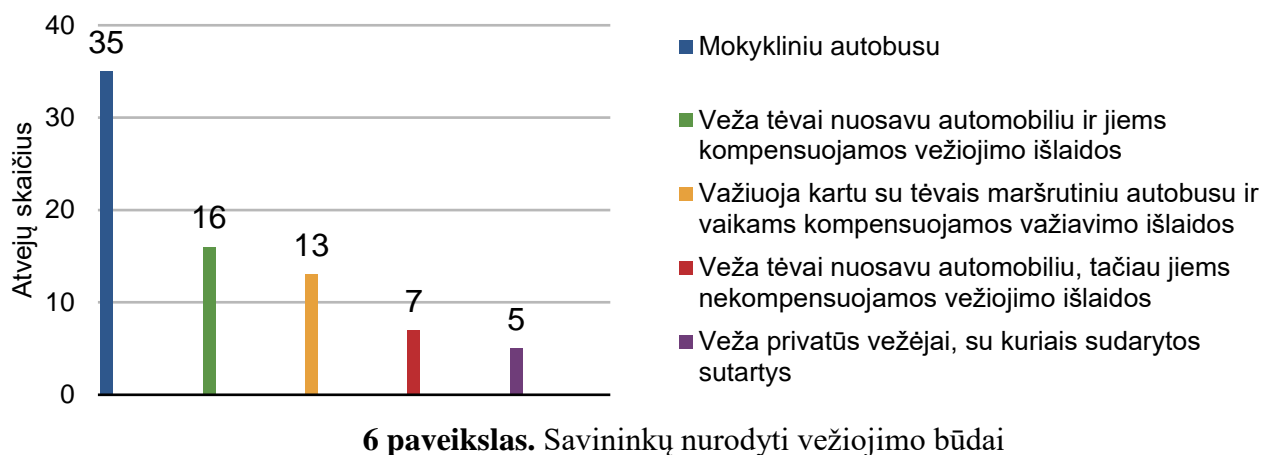
2.4. Vaikų vežiojimo užtikrinimas.

Švietimo įstatymo 36 straipsniu apibrėžiama, kad mokiniai, ugdomi pagal Programą, privalo būti vežami į mokyklą ir atgal, jei gyvena kaimuose ir miesteliuose toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos. Pagal PU aprašo 7.3 papunkčio nuostatas 36 (76,6 proc.) savininkai, tarp jų 2 nevalstybinių mokyklų, yra įvertinę vaikų, ugdomų pagal Programą, vežiojimo poreikį. 8 (17,0 proc.) savininkai, tarp jų 3 nevalstybinių mokyklų, poreikio nevertina, nes, savininkų teigimu, mokyklos yra mieste ir mokinių, gyvenančių kaimuose ar miesteliuose toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos, nėra. Taip pat poreikio nėra įsivertinusios 2 rajonų savivaldybės.

Vaikų vežiojimo poreikis savivaldybėse nustatomas pagal mokyklų, kurios dažniausiai tėvams organizuoja apklausas (kartais tėvai mokyklai teikia paraiškas ar nustatytos formos prašymus), savivaldybei pateiktus duomenis. Nevalstybinių mokyklų vežiojamų vaikų poreikis nustatomas sudarant mokymo sutartis.

37 savininkų mokyklose pagal Programą mokosi vaikai, gyvenantys toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos, todėl turi būti organizuojamas jų vežiojimas. Savininkų pateiktais duomenimis, 27 (73,0 proc.) savininkai (iš 37, turinčių organizuoti vežiojimą) tenkina vaikų vežiojimo poreikį. Pažymėtina, kad atskirų savininkų mokyklose vežiojamų vaikų dalis svyruoja nuo 33 iki 157 proc.

(kai kuriose savivaldybėse vežiojamų vaikų dalis viršija 100 proc., kadangi organizuotai pavežami ir vaikai, gyvenantys arčiau nei 3 kilometrai nuo mokyklos). 10 savininkų vežioja ne visus vaikus – pavežama nuo 33 proc. iki 96 proc.

Dažniausiai mokiniai pavežami mokykliniu autobusu, tačiau taikomi ir kiti vežiojimo būdai: veža tėvai nuosavu automobiliu ir jiems kompensuojamos važiavimo išlaidos; važiuoja kartu su tėvais maršrutiniu autobusu ir kompensuojamos važiavimo išlaidos; veža privatūs vežėjai, su kuriais savivaldybė yra sudariusi paslaugos teikimo sutartis (žr. 6 pav.). Yra atvejų, kai tėvai veža vaikus į mokyklą nuosavu automobiliu, tačiau važiavimo išlaidos jiems nėra kompensuojamos (tai atvejai, kai šeimos vaikui yra parinkusios ne artimiausią ar nepriskirtą mokyklą).

Patikros metu buvo domėtasi, kokios veiklos vaikams organizuojamos, jei vaikų vežiojimo laikas nesutampa su Programos vykdymo pradžia ir pabaiga. Išsiaiškinta, kad laikas nesutampa 13 savininkų mokyklose.

4 lentelė. Savininkų nurodytas veiklų pobūdis, jei Programos vykdymo pradžios ir pabaigos laikas nesutampa su vežiojimo laiku

Vykdomų veiklų pobūdis	Atvejų skaičius
Kitas neformalus vaikų švietimas (muzikos, krepšinio ar kitos veiklos)	8
Organizuojama švietimo pagalbos specialistų pagalba	7
Vykdoma vaikų priežiūra	7
Pailgintos dienos grupės	7
Visos dienos mokykla	1

Kaip nurodoma 4 lentelėje, vaikų vežiojimo laikui nesutampant su Programos vykdymo pradžia ir pabaiga, dažniausiai įstaigose organizuojamas kitas neformalusis vaikų švietimas (muzikos, krepšinio ar kitos veiklos), švietimo pagalbos specialistų paslaugos, vykdoma vaikų priežiūra arba vaikai laiką leidžia pailgintos dienos grupėse.

Išvada. Pagal PU aprašo 7.3 papunkčio nuostatas 76,6 proc. savininkų yra įvertinę vaikų, ugdomų pagal Programą, vežiojimo poreikį. Vykdydami Švietimo įstatymo 36 straipsnio ir PU aprašo 7.3 papunkčio nuostatas, 27 (73,0 proc.) savininkai (iš 37, turintys organizuoti vežiojamą) tenkina vaikų vežiojimo poreikį. 10 (27,0 proc.) savininkų vežioja ne visus vaikus – pavežama nuo 33 proc. iki 96 proc., tačiau yra savivaldybių, kuriose vežiojamų vaikų dalis sudaro iki 157 proc. (pavežami ir vaikai, gyvenantys arčiau nei 3 kilometrai nuo mokyklos). Dažniausiai mokiniai pavežami mokykliniu autobusu, tačiau taikomi ir kiti vežiojimo būdai. Vaikų vežiojimo laikui nesutampant su Programos vykdymo pradžia ir pabaiga, dažniausiai mokyklose organizuojamas kitas neformalusis vaikų švietimas.

2.5. Asmenų informavimas ir konsultavimas apie PU teikiančias mokyklas ir jose įgyvendinamus modelius.

Patikros duomenimis, visos savivaldybės ir nevalstybinių mokyklų savininkai laikosi PU aprašo 7.4 papunkčio nuostatų – informuoja ir konsultuoja asmenis apie PU teikiančias įstaigas, o didžioji dauguma (91,5 proc.) – ir apie jose įgyvendinamus modelius.

Dažniausiai aktualią informaciją, susijusią su PU įgyvendinimu (informacija apie PU teikiančias ugdymo įstaigas, priėmimo sąlygas, laisvas vietas, įgyvendinamus modelius, mokykloms priskirtas teritorijas ir kt.), savivaldybės skelbia savo interneto svetainėse (33 iš 42, t. y. 78,6 proc.), tačiau 4 savivaldybių patikros vykdymo metu interneto svetainėse tokia informacija nepaskelbta, o 2 savivaldybių interneto svetainėje skelbiamą informaciją reikėtų atnaujinti.

Kitas informavimo apie PU organizavimą savivaldybėse būdas – švietimo padalinio specialisto teikiama informacija tiesiogiai, telefonu arba el. paštu (ši informacija dažniausiai teikiama, kai tėvai kreipiasi individualiai). 1 savivaldybėje aktuali informacija, susijusi su PU organizavimu, yra talpinama savivaldybės interneto svetainėje, teikiamos individualios konsultacijos savivaldybės administracijoje, elektroniniu paštu, taip pat pateikiama ir seniūnijų darbuotojams, savivaldybės Socialinių paslaugų centrui.

Informaciją apie PU organizavimą dažnu atveju pateikia ne tik savivaldybė, bet interesantai yra nukreipiami į įstaigas, įgyvendinančias PU. Programą įgyvendinančios mokyklos glaudžiai bendrauja su tėvais, informuoja apie PU programos įgyvendinimą pačioje ugdymo įstaigoje (aptariama ugdymo vieta, mokytojai, pagalbos specialistai, maitinimas, pavėžėjimas ir kt. klausimai), informacija apie PU modelius ir formuojamas grupes, dirbančius mokytojus skelbiama mokyklų svetainėse. PU informaciją taip pat pateikia mokyklų vadovai, susitikdami su tėvais, kai šie rašo prašymus, susirinkimų metu. Mokyklos informuoja ir kitomis formomis: organizuoja atvirų durų dienas, konsultacijas, organizuoja susitikimus su pedagogais, skelbia socialiniuose tinkluose ir kt. Mokyklų savininkų teigimu, ne tokia dažna informavimo apie PU priemonė – žiniasklaida, kuria, teikdamos informaciją gyventojams apie PU, naudojasi kelios savivaldybės.

Nevalstybinės mokyklos apie PU vykdymą ir aktualijas skelbia savo interneto svetainių puslapiuose (3 iš 5), bet kadangi jos nėra didelės ir dažnu atveju įgyvendina savitas programas (pvz., „Miško darželio“ filosofiją), dažniausiai bendrauja su šeimomis individualiai, taip pat informacija pateikiama ir per socialinius tinklus.

Išvada. Užtikrinamas Švietimo įstatymo 26 straipsnio ir PU aprašo 7.4 papunkčio nuostatų vykdymas, kadangi visi savininkai informuoja ir konsultuoja asmenis apie PU teikiančias įstaigas ir iš dalies (91,5 proc. savininkų) – apie įgyvendinamus modelius. 78,6 proc. savivaldybių informaciją apie PU teikiančias ugdymo įstaigas, priėmimo sąlygas, laisvas vietas, įgyvendinamus modelius, mokykloms priskirtas aptarnauti teritorijas ir kt. skelbia savo interneto svetainėse, tačiau taikomi ir kiti informavimo būdai: informacija teikiama švietimo padalinyje, nurodant atsakingo specialisto el. pašto adresą, telefono numerį, informaciją specialistas teikia individualiai pagal poreikį, žiniasklaidos priemonėmis, informuodamas per socialinius tinklus, taip pat nukreipdamas į PU įgyvendinančias mokyklas.

2.6. PU įgyvendinimo kokybės užtikrinimas.

Patikros metu buvo analizuota, ar įgyvendinant PU, savivaldybių ir nevalstybinėse mokyklose užtikrinama ugdymo kokybė, t. y. ar pagal Švietimo įstatymo 53 ir 64 straipsnių nuostatas vykdoma priežiūra ir stebėseną, ar pagal Valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų veiklos vertinimo nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. kovo 27 d. įsakymu Nr. V-279 (toliau – Vertinimo nuostatai), mokyklų vadovams 2018 ar 2019 m. buvo nustatyta einamųjų metų užduočių, susijusių su PU kokybės gerinimu.

Nustatyta, kad PU priežiūrą vykdo 41 savivaldybė ir 1 nevalstybinė mokykla, t. y. 89,4 proc., nevykdo – 1 savivaldybė ir 4 nevalstybinės mokyklos, t. y. 10,6 proc. Tačiau planinė PU priežiūra vykdoma tik 15 savivaldybių ir 1 nevalstybinėje mokykloje, t. y. 34,0 proc. (žr. 5 lentelę), nevykdoma – 27 savivaldybėse ir 4 nevalstybinėse mokyklose, t. y. 66,0 proc. Pagrindinės planinės priežiūros temos yra šios: PU prieinamumo užtikrinimas, pasirengimas naujiems mokslo metams, mokinių

maitinimo organizavimas, PU tvarkos aprašo įgyvendinimas, sąlygų PU programai įgyvendinti įvertinimas, PU organizavimo procesas, pasirengimas ankstinti priešmokyklinį ir pradinį ugdymą, edukacinių aplinkų pritaikymas, Programos įgyvendinimas, ugdymo turinio planavimas ir kt. Yra savivaldybių, kuriose planinės priežiūros temos sietinos su ugdymo kokybe bei vaikų pasiekimais, pvz., 1 klasės mokinių, baigusių PU, pasiekimų analizė, švietimo pagalbos organizavimas, vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymas ir integracija, vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimas. Vykdamt priežiūrą, įstaigose stebimos PU mokytojų atviros veiklos, taip pat vykdoma priežiūra socialinio emocinio ugdymo, smurto ir patyčių prevencijos srityje, organizuojamos kuratoriaus dienos visose Programą įgyvendinančiose įstaigose priėmimo, grupių komplektavimo klausimais, pasiekimų vertinimo, socialinės, pedagoginės pagalbos teikimo ir kt., dalyvaujama metodinės tarybos posėdžiuose, kuriuose aptariamos patikros, teikiamos rekomendacijos arba įstaigų tikrinimų žurnaluose fiksuojami išsamūs įrašai su rekomendacijomis, vykdomos tęstinės planinės patikros dėl ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo perimamumo.

PU priežiūra, atsižvelgus į skundus (prašymus), vykdoma daugiau nei pusėje savivaldybių ir nevalstybinių mokyklų (32 (3 iš jų – nevalstybinės), t. y. 68,1 proc.) (žr. 5 lentelę), nevykdoma – 15 (2 iš jų – nevalstybinės), t. y. 31,9 proc.

PU kokybės prielaida – nuolatinės stebėsenos vykdymas. Nustatyta, kad PU stebėseną vykdoma 34 savivaldybėse ir 2 nevalstybinėse mokyklose, t. y. 76,6 proc. (žr. 5 lentelę), nevykdoma 8 savivaldybėse ir 3 nevalstybinėse mokyklose, tai sudaro 23,4 proc. 1 savivaldybė vykdo sistemingą ir veiksmingą PU stebėseną pagal nustatytus rodiklius (1–6 metų skaičiaus kaitos rodikliai, PUG sudarymo rodikliai, ugdomų vaikų dalis ir nepatenkintų prašymų skaičiaus rodikliai, PUG darbo laiko rodikliai, šeimų socialinės situacijos rodikliai ir kt.), rengiamos kelerių metų palyginamosios analizės, stebimos tendencijos, kurios naudojamos siekiant prognozuoti ir priimti atitinkamus sprendimus (Kauno m.).

5 lentelė. PU kokybės užtikrinimo prielaidos ir savininkų skaičius

PU kokybės užtikrinimo prielaidos	Savininkų skaičius	Atitiktis Švietimo įstatymo 53 ir 64 straipsnių nuostatomis
Vykdoma planinė priežiūra	16 (1 iš jų – nevalstybinė) (34,0 proc.)	Pagal vykdomą tikslingą PU planinę priežiūrą ir PU stebėseną, įgyvendinant Švietimo įstatymo 53 ir 64 straipsnių nuostatas, PU kokybės užtikrinimo prielaidos sudarytos ir vykdomas švietimo kokybę laiduojantis valdymas 29,8 proc. savivaldybių (šioje kategorijoje nėra nevalstybinių mokyklų).
Vykdoma priežiūra atsižvelgus į skundus (prašymus)	32 (3 iš jų – nevalstybinės) (68,1 proc.)	
Vykdoma planinė priežiūra ir (ar) priežiūra atsižvelgus į skundus (prašymus)	42 (1 iš jų – nevalstybinė) (89,4 proc.)	
Vykdoma stebėseną	36 (2 iš jų – nevalstybinės) (76,6 proc.)	
Vykdoma planinė priežiūra ir stebėseną	14 (29,8 proc.)	
Yra mokyklų vadovų, kuriems 2018 ar 2019 m. buvo nustatytas 1 iš uždavinių, susijusių su PU kokybės gerinimu	20 (42,6 proc.)	
Vykdoma planinė priežiūra, stebėseną ir yra mokyklų vadovų, kuriems 2018 ar 2019 m. buvo nustatytas 1 iš uždavinių, susijusių su PU kokybės gerinimu	8 (17,0 proc.)	

Patikros metu analizuota, ar mokyklų, vykdančių Programą, vadovams 2018 ar 2019 m. yra buvęs nustatytas bent vienas iš kasmetinės veiklos vertinimo uždavinių, susijusių su Programos įgyvendinimo kokybės gerinimu. Nustatyta, kad didžiojoje dalyje savivaldybių (22) mokyklų ir visų (5) nevalstybinių mokyklų vadovams nėra (nebuvo) nustatyta uždavinių, kuriuos savininkas būtų siejęs su PU kokybės gerinimu (iš viso 57,4 proc.). Dalies (20, t. y. 42,6 proc.) savivaldybių mokyklų vadovų pagal Vertinimo nuostatus nustatyti uždaviniai iš dalies gali būti sietini su PU kokybės gerinimu.

Išvada. Pagal Švietimo įstatymo 64 straipsnio nuostatas švietimo priežiūrą vykdo 89 proc. mokyklų savininkų, tačiau tikslinga planinė priežiūra vykdoma tik 34,0 proc. savivaldybių ir nevalstybinių mokyklų savininkų. Pagal Švietimo įstatymo 53 straipsnio nuostatas PU stebėseną vykdoma 76,6 proc. savivaldybių ir nevalstybinių mokyklų savininkų. Nustatyta, kad ir planinę priežiūrą, ir PU stebėseną vykdo 29,8 proc. savivaldybių (nevalstybinių mokyklų šioje kategorijoje nėra), todėl galima teigti, kad šioje dalyje savivaldybių sudarytos PU kokybės užtikrinimo prielaidos ir vykdomas švietimo kokybę laiduojantis valdymas. 42,6 proc. savivaldybių (nevalstybinių mokyklų šioje kategorijoje nėra) pagal Vertinimo nuostatus mokyklų vadovams nustatyta 2018 ar 2019 m. bent viena iš užduočių gali būti sietina su PU kokybės gerinimu.

3. Bendrųjų PU reikalavimų vykdymas.

3.1. Mokymo sutarčių pasirašymas ir šalių įsipareigojimai.

Švietimo įstatymo 45 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad švietimo santykiai tarp mokinio ir švietimo teikėjo įteisinami mokymo sutartyje. Švietimo įstatymo 45 straipsnio 4 dalyje ir PU aprašo 9 punkte apibrėžti reikalavimai mokymo sutartims. PU mokymo sutartyje turi būti nurodomos mokymo sutarties šalys, ugdymo programa, jos pradžios ir pabaigos laikas, šalių įsipareigojimai, įtraukiant teises ir pareigas pagal Švietimo įstatymo 43 straipsnio 11 dalį ir 47 straipsnį, mokymo sutarties terminas, jos keitimo, nutraukimo pagrindai, padariniai ir kitos nuostatos, neprieštaraujančios kitiems teisės aktams. 78 (98,7 proc.) mokyklose buvo pasirašytos PU mokymo sutartys, vienoje nevalstybinėje mokykloje PU mokymo sutartys nepasirašytos. 6 lentelėje pateikti duomenys atskleidžia, kad didžiojoje dalyje mokyklų sutarčių šalių įsipareigojimuose nustatyta ugdymo pagal PU programą trukmė (74,7 proc.), švietimo pagalbos teikimas (72,2 proc.). Šalių įsipareigojimams papildyti kai kuriose švietimo įstaigose rengiami mokymo sutarčių priedai (pvz., dėl mokyklos įsipareigojimo vykdyti neformalias švietimo veiklas ar vaiko priežiūrą (po ugdymo proceso)) ar parengtos atskiros tvarkos (pvz., dėl asmens duomenų apsaugos ir duomenų naudojimo). Tik trijų mokyklų PU mokymo sutartyse nustatyti visi reikalavimai, pateikti 6 lentelėje.

6 lentelė. Mokymo sutarčių turinys

Mokyklų mokymo sutartyse nustatyta:	Taip	Ne	Neaktualu
Ugdymo pagal PU programą trukmė (per dieną, savaitę, metus ar pan.), skaičius ir proc.	59 (74,7 proc.)	20 (25,3 proc.)	-
PUG darbo laikas (per dieną, savaitę, metus ar pan.), skaičius ir proc.	25 (31,6 proc.)	54 (68,4 proc.)	-
Švietimo pagalbos teikimas (pvz., kokie specialistai padės mokiniui ugdytis ir kt.), skaičius ir proc.	57 (72,2 proc.)	22 (27,8 proc.)	-
Ugdomoji kalba, informacija apie tai, kas ir kada PUG mokinius ugdytų 4 val. lietuvių kalba, jei įstaigoje ugdymo procesas vykdomas tautinės mažumos kalba, skaičius ir proc.	4 (5,0 proc.)	7 (8,9 proc.)	68 (86,1 proc.)
Informacija apie kitas neformalias veiklas ar vaiko priežiūrą (po ugdymo proceso), skaičius ir proc.	25 (31,6 proc.)	54 (68,4 proc.)	-
Informacija apie mokinio vežiojimą, jei reikia, skaičius ir proc.	14 (17,7 proc.)	30 (38,0 proc.)	35 (44,3 proc.)

Tėvų (teisėtų vaiko atstovų) įsipareigojimai dėl vaiko lankomumo užtikrinimo, informavimo dėl vaiko neatvykimo, skaičius ir proc.	74 (93,7 proc.)	5 (6,3 proc.)	-
Informacija, susijusi su asmens duomenų apsauga ir jų naudojimu, skaičius ir proc.	52 (65,8 proc.)	27 (34,2 proc.)	-

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad dalyje švietimo įstaigų PU mokymo sutartys rengiamos visiems vaikams vienodos, sutartyje nustatyti mokyklos įsipareigojimai, neatsižvelgiant į tai, kad ne visiems PU vaikams yra teikiama švietimo pagalba, ne visi yra pavežami ar pasibaigus ugdymo procesui yra prižiūrimi pailgintos dienos grupėje ar kt. Arba atvirkščiai – paslaugos yra teikiamos, bet mokymo sutartyje tai nėra numatyta (pvz., yra teikiama kineziterapeuto pagalba, teikiama logopedo pagalba, sudarytos sąlygos dalyvauti neformaliojo vaikų švietimo veikloje, vaikai užimami po ugdomosios veiklos, vežami į mokyklą ir iš jos, kt.).

Pasitaikė atvejų, kai PU mokymo sutartyse reglamentuotos sutarties nutraukimo pagrindo nuostatos neatitinka Programos vaikų ugdymo, kuris yra privalomas, nuostatų, pvz., nustatytas nutraukimo pagrindas – vienai iš šalių vienašališkai pareiškus apie jos nutraukimą ar grubiai pažeidus sutarties sąlygas arba sutartyje pateikta nuostatų, prieštaraujančių teisės aktams, pvz., nustatytas vienas iš mokyklos įsipareigojimų – „neužmokėjus mokesčio už lankytas dienas laikinai sustabdyti vaiko ikimokyklinės įstaigos lankymą“.

Išvada. Vykdamas Švietimo įstatymo 45 straipsnio 1 dalį, 98,7 proc. mokyklų yra pasirašytos PU mokymo sutartys. Pagal Švietimo įstatymo 45 straipsnio 4 dalyje ir PU aprašo 9 punkte apibrėžtus reikalavimus didžiojoje dalyje mokyklų PU mokymo sutarčių šalių įsipareigojimuose nustatyta ugdymo pagal PU programą trukmė, švietimo pagalbos teikimas. Nustatyti keli atvejai, kai PU mokymo sutartyse reglamentuota nuostatų, prieštaraujančių teisės aktams. 6,3 proc. mokyklų nėra nustatę tėvų (teisėtų vaiko atstovų) įsipareigojimo dėl vaiko lankomumo užtikrinimo, informavimo dėl vaiko neatvykimo.

3.2. Vaikų lankomumo apskaitos vykdymas.

Vadovaujantis Švietimo įstatymu, ugdymas pagal Programą yra privalomas. Pagal Švietimo įstatymo 58 straipsnio 2 dalies 7 punktą savivaldybės vykdomoji institucija Vyriausybės nustatyta tvarka organizuoja ir tvarko savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitą; užtikrina, kad visi vaikai iki 16 metų mokytųsi pagal privalomojo švietimo programas. Ministerija 2019 m. rugpjūčio 2 d. raštu Nr. SR-3174 (toliau – ministerijos rekomendacija) rekomendavo mokykloms pasitvirtinti pamokų (ugdymo dienų) lankomumo apskaitos tvarką arba integruoti pamokų (ugdymo dienų) lankomumo apskaitos tvarkos nuostatas į kitus mokyklos vidaus tvarkos dokumentus. Taip pat buvo akcentuota, kad mokykla savo pamokų (ugdymo dienų) apskaitos tvarkoje nusistato pateisinamas pamokų (ugdymo dienų) praleidimo priežastis, pateisinamą pamokų (ugdymo dienų) skaičių, pateisinimą patvirtinančius dokumentus ir jų pateikimo tvarką, pamokų (ugdymo dienų) lankomumo kontrolės būdus ir kontrolę vykdančius asmenis, pamokų (ugdymo dienų) nelankymo priežasčių nustatymo būdus, prevencines priemones ir pagalbos organizavimo mokyklos nelankantiems mokiniams būdus.

7 lentelė. Mokyklos lankomumo apskaitos tvarkos turinys

Yra patvirtinta ugdymo dienų lankomumo apskaitos tvarka	Mokyklos lankomumo apskaitos tvarkoje nustatyta (mokyklų skaičius ir proc.):			
	ugdymo dienų pateisinamos priežastys	pateisinamų ugdymo dienų skaičius	ugdymo dienų pateisinimą patvirtinantys dokumentai ir jų pateikimo tvarka	ugdymo dienų lankomumo kontrolės būdai ir kontrolę vykdančios asmenys

Taip	Ne	Taip	Ne	Taip	Ne	Nenustatyta	Nustatyti tik ugdymo dienų pateisinimą patvirtinantys dokumentai	Nustatyti	Nenustatyta	Nustatyti kontrolę vykdančius asmenis	Nustatyti
70	9	64	15	48	31	17	7	55	17	5	57
88,6	11,4	81,0	19,0	60,8	39,2	21,5	8,9	69,6	21,5	6,3	72,2

7 lentelėje pateikti duomenys atskleidžia, kad ne visose mokyklose yra patvirtintos lankomumo apskaitos tvarkos (toliau – tvarka) – patikros metu jas turėjo 88,6 proc. lankytojų mokyklų. 81 proc. mokyklų savo tvarkose yra nustačiusios praleistų ugdymo dienų pateisinimo priežastis, 60,8 proc. – pateisinamų ugdymo dienų skaičių. 72,2 proc. mokyklų yra nustačiusios ugdymo dienų lankomumo kontrolės būdus ir kontrolę vykdančius asmenis.

Ministerijos rekomendacijoje buvo siūlyta, kad panaikinus medicininės pažymos formą Nr. 094/a „Medicininė pažyma dėl neatvykimo į darbą, darbo biržą ar ugdymo instituciją“, mokyklai nusistatyti kitus pamokų (ugdymo dienų) praleidimą dėl ligos pateisinančius dokumentus. Patikros metu nustatyta, kad 69,6 proc. mokyklų tvarkose yra nustačiusios ugdymo dienų pateisinimą patvirtinančius dokumentus ir pateisinimą patvirtinančių dokumentų pateikimo tvarką, dar 9 proc. mokyklų – ugdymo dienų pateisinimą patvirtinančius dokumentus. 21,5 proc. mokyklų nėra nustačiusios ugdymo dienų pateisinimą patvirtinančių dokumentų ir jų pateikimo tvarkos, tačiau yra susitarta (PU mokymo sutartyse, tvarkose), kad tėvai turi informuoti telefonu ar žinute, jei vaikas susirgo ar dėl kitų priežasčių nedalyvaus ugdymo procese.

Švietimo įstatymo 47 straipsnio 2 dalies 7 punktu ir PU aprašo 10 punktu tėvai (globėjai, rūpintojai) įpareigoti užtikrinti vaiko punctualumą ir reguliarų mokyklos lankymą; jeigu vaikas negali atvykti į mokyklą, jie turi nedelsdami informuoti mokyklą, o pagal Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 31 straipsnio 2 dalies 2 punktą „vaiko tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą turi teisę ir pareigą rūpintis: kad būtų sudarytos sąlygos vaikui iki 16 metų mokytis“, taip pat užtikrinti mokinių teisę ir pareigą lankyti mokyklą, kuri įtvirtinta Švietimo įstatymo 46 straipsnio 2 dalies 2 punktu – „mokinys privalo lankyti mokyklą“. Tėvų (teisėtų vaiko atstovų) išipareigojimais dėl vaiko lankomumo užtikrinimo, informavimo dėl vaiko neatvykimo PU mokymo sutartyse įteisinti 93,7 proc. mokyklų (žr. 6 lentelę).

8 lentelė. Mokyklos tvarkoje numatytų ugdymo dienų nelankymo priežasčių nustatymo būdų, prevencinių priemonių ir pagalbos organizavimo nelankantiems vaikams būdų pasiskirstymas

Mokyklos tvarkoje numatytų ugdymo dienų nelankymo priežasčių nustatymo būdų, prevencinių priemonių ir pagalbos organizavimo nelankantiems vaikams būdų pasiskirstymas	Dalis (proc.)
Nenumatyta	25,3
Numatyti tik ugdymo dienų nelankymo priežasčių nustatymo būdai	1,3
Numatyti tik ugdymo dienų nelankymo priežasčių nustatymo būdai ir prevencinės priemonės	11,4
Numatyti ugdymo dienų nelankymo priežasčių nustatymo būdai, prevencinės priemonės ir pagalbos organizavimo nelankantiems vaikams būdai	54,4
Numatytos tik prevencinės priemonės	1,3
Numatytos tik prevencinės priemonės ir pagalbos organizavimo nelankantiems vaikams būdai	6,3

Svarbu mokyklos tvarkoje ar ugdymo plane nusistatyti ugdymo dienų nelankymo priežasčių nustatymo būdus, prevencinių priemonių, pagalbos organizavimo mokyklos nelankantiems (ir dėl pateisinamų, ir dėl nepateisinamų priežasčių) mokiniams būdus. 8 lentelėje pateiktas mokyklų dalies

(proc.) pasiskirstymas pagal minėtus aspektus. 54,4 proc. mokyklų savo priimtose tvarkose yra reglamentavusios ugdymo dienų nelankymo priežasčių nustatymo būdus, prevencines priemones ir pagalbos organizavimo nelankantiems vaikams būdus, 25,3 proc. mokyklų – nieko nėra nustačiusios. Analizuojant situaciją mokyklose, jų vadovai, PU pedagogai nurodė, kad dažniausiai nesusiduriama su Programos vaikų nelankymo problema, todėl ir reglamento nereikia. Tačiau nustatyta pavienių atvejų, kai vaikas buvo išvykęs į užsienį ar sirgo ilgiau nei mėnesį, o dėl pagalbos organizavimo būdų mokykloje nesusitarta.

Atkreiptinas dėmesys, kad tik 17 (21,5 proc.) mokyklų tvarkose, atsižvelgiant į ministerijos rekomendaciją, nustatyti visi su lankomumo apskaita, atsiskaitymu, kontrole, prevencija ir pagalba mokyklos nelankantiems vaikams susiję aspektai.

PU aprašo 11–12 punktuose nustatyta, kad PU vaiko lankomumas yra žymimas grupės dienyne, kurio formą tvirtina švietimo ir mokslo ministras, o dienynei gali būti sudaryti elektroninių dienynų duomenų pagrindu. Patikros duomenimis, 74 (93,7 proc.) mokyklose PU vaikų lankomumas žymimas grupės dienyne. 38 (48 proc.) mokyklose dienyne yra sudarytas elektroninių dienynų duomenų pagrindu. 5 (6,3 proc.) mokyklose nesilaikoma PU aprašo 11 punkto nuostatos – vaikų lankomumas grupės dienyne nėra fiksuojamas.

Išvada. 88,6 proc. mokyklų turi pasitvirtinusios lankomumo tvarkas, kuriose reglamentuotos ir Programos vaikų ugdymo dienų lankymo nuostatos. Tik 21,5 proc. mokyklų tvarkose, atsižvelgiant į ministerijos rekomendaciją, nustatyti visi su lankomumo apskaita, atsiskaitymu, kontrole, prevencija ir pagalba mokyklos nelankantiems vaikams susiję aspektai. 6,3 proc. mokyklų nesilaikoma PU aprašo 11 punkto nuostatos – grupės dienyne nėra fiksuojamas vaikų ugdymo dienų lankomumas.

3.3. PUG dirbantys pedagogai ir jų kvalifikacijos atitiktis nustatytiems reikalavimams.

PU aprašo 14 punkte nustatyta, kad Programą gali įgyvendinti PU pedagogas arba PU pedagogas kartu su mokytoju, turinčiu teisę vykdyti Programos meninio ugdymo dalį arba, vadovaujantis PU aprašo 21.2 papunkčiu, ikimokyklinio ugdymo grupėje ikimokyklinio ugdymo auklėtojas arba ikimokyklinio ugdymo auklėtojas kartu su mokytoju, turinčiu teisę vykdyti Programos meninio ugdymo dalį. Reikalavimai kvalifikacijai nustatyti Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 (toliau – Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašas). Vadovaujantis Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo 11 punktu, Programą gali vykdyti asmenys, baigę ikimokyklinio ir (ar) pradinio ugdymo mokytojų rengimo programą ir švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka išklaušę 40 valandų darbo priešmokyklinėje grupėje kursus arba studijų metu išklaušę atitinkamus dalykus, o baigę studijų programas pagal studijų kryptis, įrašytas Studijų sričių ir kryptių, pagal kurias vyksta studijos aukštesiose mokyklose, sąraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1749 „Dėl Studijų sričių ir kryptių, pagal kurias vyksta studijos aukštesiose mokyklose, sąrašo ir Kvalifikacinių laipsnių sąrašo patvirtinimo“, įgiję ikimokyklinio ugdymo pedagogikos, pradinio ugdymo pedagogikos kvalifikacijos pedagogikos krypties (šakos) kvalifikacinį laipsnį. Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo 12.5 papunktyje numatyti atvejai, kai mokytojai gali ugdyti mokinius pagal Programą, neturėdami atitinkamo išsilavinimo ar nebaigę studijų programos, t. y. kai mokytojas turi ne mažesnę kaip 15 metų atitinkamo dalyko / ugdymo programos darbo stažą, įgytą iki 2014 m. rugpjūčio 31 d., arba mokytojas turi aukštąjį išsilavinimą, aukštojoje mokykloje baigęs ne trumpesnę kaip 60 studijų kreditų dalyko ar pedagoginės specializacijos modulį ar studijų metu yra baigęs dalyko ar pedagoginės specializacijos dalykų ne mažiau kaip 60 studijų kreditų.

Patikros duomenimis, PUG dirbo 103 priešmokyklinio ugdymo mokytojai, iš jų 90 (t. y. 87,4 proc.) turima kvalifikacija atitiko nustatytus reikalavimus, jungtinėse ikimokyklinio ugdymo grupėse dirbančių mokytojų kvalifikacija nustatytus reikalavimus atitiko 30 iš 42 (t. y. 71,4 proc.). Iš viso lankytose mokyklose Programą vykdė 145 mokytojai, iš jų 120 (82,8 proc.) kvalifikacija atitiko nustatytus reikalavimus. Visų mokytojų, vykdančių Programą, kvalifikacija nustatytus reikalavimus atitiko 58 mokyklose (t. y. 73,4 proc.). Dažniausiai mokyklose, kuriose mokytojų, vykdančių Programą, kvalifikacija neatitiko nustatytų reikalavimų, Programą įgyvendina kitų sričių mokytojai, švietimo pagalbos specialistai arba Programą vykdo ikimokyklinio ugdymo ar pradinio ugdymo

programos mokytojas, tačiau neišklausęs 40 valandų darbo PUG kursų, kaip numatyta Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo 11 punkte. Pasitaikė pavienių atvejų, kai Programą įgyvendina tik vidurinį išsilavinimą turintis ar pedagogo kvalifikacijos neturintis asmuo.

Pagal Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo 17 punktą, meninio ugdymo pagal IU programą ir (ar) Programą gali mokyti ikimokyklinio ir (ar) PU mokytojas arba dalyko mokytojas, išklauses ne mažiau kaip 40 valandų (1,5 studijų kreditų) ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo metodikos kursų. Patikros metu nustatyti tik keli atvejai, kai meninio ugdymo pedagogas nebuvo išklauses minėtų kursų.

Taip pat minėto aprašo 9 p. nustatyta, kad „mokytojai, dirbantys pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas, privalo būti išklauses specialiosios pedagogikos ir specialiosios psichologijos kursą mokytojams pagal Specialiosios pedagogikos ir specialiosios psichologijos kvalifikacijos tobulinimo kursų programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-2481 „Dėl Specialiosios pedagogikos ir specialiosios psichologijos kvalifikacijos tobulinimo kursų programos patvirtinimo“, per metus nuo darbo mokytoju pradžios, jeigu nėra išklauses ne mažesnės apimties (60 valandų arba 2 studijų kreditų) kursų anksčiau arba studijų metu (šis reikalavimas netaikomas mokytojams, baigusiems specialiosios pedagogikos ir (ar) psichologijos studijų programas. Patikros duomenimis, ne visi mokytojai, vykdantys Programą, buvo išklauses specialiosios pedagogikos ir specialiosios psichologijos kursus (60 val. arba 2 studijų kreditų).

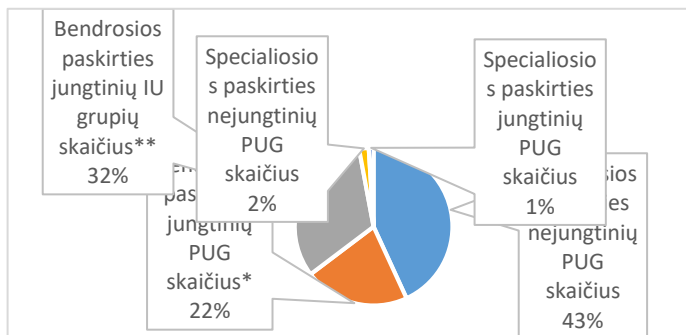
Patikros metu PU mokytojai nurodė, kad pasigenda ministerijos aprobuotų metodinių leidinių, paruoštų skaitmeninių ugdymo priemonių, pavyzdinių ilgalaikių ugdymo planų ir pan. Taip pat siūlytų organizuoti ugdymo valstybine lietuvių kalba klausimais seminarus PU mokytojams, dirbantiems mokyklose, kuriose ugdymo procesas vykdomas tautinės mažumos kalba. Dalis PU mokytojų, savivaldybių švietimo padalinių specialistų pasigenda seminarų Programos įgyvendinimo klausimais. Be to, tikrinimo metu pastebėta, kad stokojama iniciatyvos analizuoti Programos įgyvendinimo sėkmes ir mokyklos, ir savivaldybių lygmeniu.

Išvada. Tikrintose mokyklose Programą vykdo 145 mokytojai. 82,8 proc. šių mokytojų kvalifikacija atitiko nustatytus reikalavimus. 73,4 proc. mokyklų visų mokytojų, vykdančių Programą, kvalifikacija atitiko nustatytus reikalavimus.

3.4. PUG sudarymo ir jungimo principai bei vaikų ir darbuotojų skaičiaus PUG atitiktis nustatytiems reikalavimams.

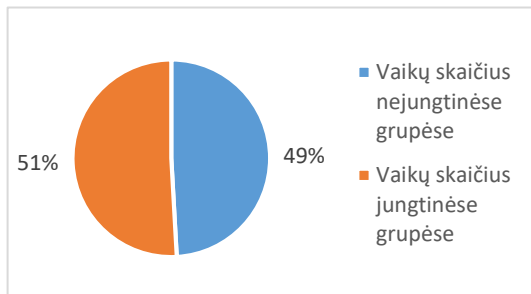
3.4.1. Grupių pasiskirstymas tikrintose mokyklose.

PU aprašo 5 punkte nustatyta, kad PU organizavimo forma yra PUG. PUG sudarymo principai nustatyti Lietuvos higienos normos HN 75: 2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos ir saugos reikalavimai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ (toliau – HN) 5 punkte. Tai yra vaikų ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo grupės formuojamos iš to paties arba skirtingo amžiaus vaikų, užtikrinant vaiko dienos ir ugdymo režimo fiziologinius ir amžiaus ypatumus bei šioje HN nustatytas vaiko ugdymo sąlygas. PUG jungimo principai nustatyti PU aprašo 20 punkte – grupė su pradine klase nejungiama; gali būti jungiama su ikimokyklinio ugdymo grupe (toliau – jungtinė grupė) (pastebėta, kad PU apraše įtvirtinta „jungtinės grupės“ sąvoka ŠVIS įvardijama kaip „mišri grupė“). Jungtinėje grupėje vykdoma Programa ir ikimokyklinio ugdymo programa.

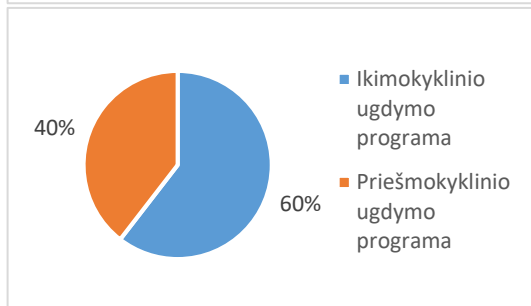
7 paveikslas. Tikrintų mokyklų PUG pasiskirstymas (proc.) pagal paskirtį

Lankytose mokyklose didžiausią dalį sudarė bendrosios paskirties nejungtinių PUG skaičius (43 proc.). Bendrosios paskirties jungtinių IU grupių sudaryta 10 proc. punkto daugiau nei bendrosios paskirties jungtinių PUG grupių.

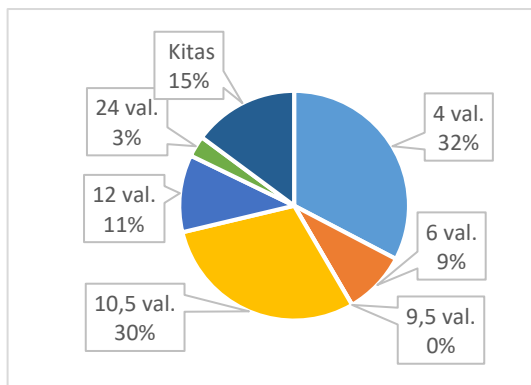
8 paveikslas. Vaikų pasiskirstymas (proc.) jungtinėse ir nejungtinėse grupėse

Patikros duomenimis, jungtinėse grupėse ugdomų vaikų dalis nežymiai didesnė nei nejungtinėse grupėse (8 pav.), atitinkamai minėtose grupėse ugdoma 746 ir 720 vaikų.

9 paveikslas. Vaikų pasiskirstymas (proc.) jungtinėse grupėse pagal programas

Jungtinėse grupėse vaikų, ugdomų pagal IU programą, dalis 20 proc. punkto didesnė nei vaikų, ugdomų pagal Programą (9 pav.).

10 paveikslas. Grupių pasiskirstymas (proc.) pagal darbo per dieną laiką

Populiariausias grupės modelis pagal darbo laiką – 4 ir 10,5 valandų per parą (10 pav.). Atitinkamai toks modelis įgyvendinamas 32 proc. ir 30 proc. grupių.

PU aprašo 21 punkte nustatyta, kad jungtinė grupė, kurioje vaikų, ugdomų pagal Programą, yra daugiau, vadinama PUG ir joje dirba PU pedagogas (-ai), o jei daugiau pagal ikimokyklinio ugdymo programą, vadinama ikimokyklinio ugdymo grupe, joje dirba

ikimokyklinio ugdymo auklėtojas (-ai). Grupės jungimo principas neatitinka PU aprašo 21 punkto reikalavimo dviejose mokyklose (2,5 proc.), kuriose grupės pavadintos PUG ir dirba PU mokytojai, nors vaikų, ugdomų pagal IU programą yra daugiau nei ugdomų pagal Programą.

3.4.2. Vaikų skaičius PUG atitiktis nustatytiems reikalavimams.

PU aprašo 19 punkte nurodyta, kad grupėje vaikų skaičius negali viršyti pagal amžiaus grupes HN nurodyto vaikų skaičiaus. Tai yra: nuo 3 metų iki pradinio ugdymo pradžios grupėje gali būti ne daugiau kaip 20 vaikų; nuo gimimo iki pradinio ugdymo pradžios – ne daugiau kaip 10 vaikų; nuo 1 metų iki pradinio ugdymo pradžios – ne daugiau kaip 12 vaikų; nuo 2 metų iki pradinio ugdymo pradžios – ne daugiau kaip 16 vaikų.

34 mokyklose (43,0 proc.) suformuotos 36 jungtinės grupės, kuriose ugdomi vaikai **nuo 3 metų iki pradinio ugdymo pradžios**. Jose ugdoma 519 vaikų, tai yra vidutiniškai 14,4 vaiko vienoje grupėje. Analizuojant patikros duomenis, nustatyta, kad grupių dydžiai mokyklose labai skirtingi –

nuo 4 iki 25 vaikų. Pastarojoje mokykloje, pažeidžiant HN ir nesilaikant PU aprašo 19 punkto, tai yra viršijant vaikų skaičių grupėje, suformuotos 3 jungtinės grupės, kuriose ugdomi vaikai pagal Programą.

1 mokykloje suformuota viena jungtinė grupė, kurioje ugdomi vaikai **nuo 1 metų iki pradinio ugdymo pradžios**. Joje ugdomi 22 vaikai, nors vadovaujantis HN tokioje grupėje gali būti ugdoma ne daugiau kaip 12 vaikų.

13 mokyklų (16,5 proc.) suformuota trylika jungtinių grupių, kuriose ugdomi vaikai **nuo 2 metų iki pradinio ugdymo pradžios**. Iš viso jose ugdomi 168 vaikai (vaikų skaičiaus vidurkis grupėje – 12,9 vaiko). Vadovaujantis HN, tokiose grupėse gali būti ugdoma ne daugiau kaip 16 vaikų. Vaikų skaičius grupėje viršija nustatytą HN 2 mokyklose.

37 (46,8 proc.) mokyklose 48 grupėse ugdomi **tik 5–6 (7) metų vaikai (visi pagal PU programą)**. Iš viso minėtose grupėse ugdomi 794 vaikai (vidutiniškai 16,5 vaiko grupėje). Vadovaujantis HN, maksimalus vaikų skaičius tokioje grupėje – 20. Suformuotos didesnės grupės nei leidžiama teisės aktuose keturiose mokyklose.

3.4.3. Darbuotojų skaičiaus PUG atitiktis nustatytiems reikalavimams.

Vadovaujantis PU aprašo 15 punktu, jei patvirtinamas ilgesnis nei 33 valandų per savaitę modelis, PUG privalo dirbti daugiau nei vienas PU pedagogas arba, vadovaujantis PU aprašo 21.2 papunkčiu, daugiau kaip vienas ikimokyklinio ugdymo auklėtojas. Daugumoje mokyklų pasirinkus ilgesnį nei 33 valandų per savaitę modelį grupėje dirba daugiau nei vienas PU pedagogas. Tačiau 5 mokyklose nesilaikoma minėtos Aprašo 15 punkto nuostatos.

Išvada. PUG pasiskirstymas pagal paskirtį didžiausią dalį (43 proc.) sudarė bendrosios paskirties nejungtinių PUG skaičius. Didžiojoje dalyje mokyklų PUG sudarymo ir jungimo principai bei vaikų ir darbuotojų skaičius PUG atitinka nustatytus reikalavimus, tačiau 8 mokyklose (10,1 proc.) suformuotose grupėse vaikų skaičius viršijo pagal amžiaus grupes HN nurodytą vaikų skaičių. 5 mokyklose (6,3 proc.) nesilaikoma PU aprašo 15 punkto reikalavimo, t. y. patvirtinus ilgesnį nei 33 valandų per savaitę modelį, dirba tik vienas PU ar IU pedagogas. 2 mokyklose (2,5 proc.) nesilaikoma PU aprašo 21 punkto nuostatos.

3.5. Ugdymo lietuvių kalba (ne mažiau kaip 4 val. per savaitę) užtikrinimas mokyklose, kuriose ugdymas vykdomas tautinės mažumos kalba.

Vadovaujantis PU aprašo 13 punktu, mokyklose, kuriose ugdymo procesas vykdomas tautinės mažumos kalba, Programoje ne mažiau kaip 4 valandos per savaitę skiriamos ugdymui lietuvių kalba. Patikros duomenimis, mokymas tautinės mažumos kalbos arba mokymas tautinės mažumos kalba įteisintas 7 mokyklų nuostatuose (įstatuose). 6 iš 7 (86,0 proc.) mokyklose Programoje ne mažiau kaip 4 valandos per savaitę skiriamos ugdymui lietuvių kalba. Dar vienoje mokykloje PU pedagogas nurodė, kad valstybinės kalbos ugdymas nėra planuojamas, tačiau kartais ugdymo proceso metu su vaikais yra kalbama valstybine kalba.

PU aprašo 13 punkte nurodyta, kad ne mažiau kaip 4 valandų per savaitę ugdymo procesą pagal PU programą lietuvių kalba gali vykdyti PU pedagogas, o IU jungtinėje grupėje – ikimokyklinio ugdymo auklėtojas arba lietuvių kalbos dalyko mokytojas, išklauses ne mažiau kaip 40 valandų (1,5 studijų kreditų) ikimokyklinio ir (ar) PU metodikos kursų. Visose septyniose mokyklose Programą lietuvių kalba vykdo PU mokytojas, o IU jungtinėje grupėje – ikimokyklinio ugdymo mokytojas. Tačiau vienoje iš šių mokyklų dirba PU pedagogas, kuris nėra specialistas, dar vienoje – PU pedagogas prastai kalba valstybine kalba, nors yra įgijęs antrąją **valstybinės kalbos mokėjimo kategoriją**.

Išvada. 86,0 proc. mokyklų PU programoje ne mažiau kaip 4 valandos per savaitę skiriamos ugdymui lietuvių kalba. Visose mokyklose, kuriose ugdymas vykdomas tautinės mažumos kalba, Programą lietuvių kalba vykdo PU arba ikimokyklinio ugdymo mokytojas.

4. Programos įgyvendinimas.

4.1. PU ugdomosios veiklos planavimo forma ir terminai.

Didžiojoje dalyje (75,0 proc.) tikrintų mokyklų, kaip ir reikalaujama PU aprašo 23.4 papunktyje, yra nustatyta ugdomosios veiklos planavimo forma ir terminai. Iš dalies šio reikalavimo laikosi 6,0 proc. mokyklų, nustačiusių tik ugdomosios veiklos planavimo formą, ir 5,0 proc. mokyklų,

nustačiusių tik ugdomosios veiklos planavimo terminus. 14,0 proc. mokyklų nenustatyta nei ugdomosios veiklos planavimo forma, nei terminai.

Dalis mokyklų nuostatas dėl ugdomosios veiklos planavimo formų ir terminų yra įteisinusios Priešmokyklinio ugdymo tvarkos apraše ar Ugdymo turinio planavimo tvarkoje, kur nustatytos bendros nuostatos visam mokyklos ugdymo turiniui. Dažniausiai PU turinys planuojamas savaitiniuose ir (ar) ilgalaikiuose planuose, kurie turi būti parengti iki rugsėjo 1 d. Tačiau pastebėta atvejų, kai ugdomosios veiklos planavimo dokumentai tvirtinami jau Programos įgyvendinimo metu (pvz., rugsėjo pabaigoje). Kai kurios mokyklos planavimo formų nėra įteisinusios, ugdymo turinį planuoja mokytojai savo nuožiūra.

Išvada. Vykdydamos PU aprašo 23.4 papunkčio nuostatą, trys ketvirtadaliai tikrintų (75,0 proc.) mokyklų yra įteisinusios PU turinio planavimo formas ir terminus, tačiau yra atvejų, kai ugdomosios veiklos planavimo dokumentai tvirtinami jau Programos įgyvendinimo metu.

4.2. PU veiklos modeliavimas kompetencijų ugdymo pagrindu.

Patikros metu nustatyta, kad 91,0 proc. mokyklų ugdomosios veiklos planavimą ir įgyvendinimą modeliuoja kompetencijų ugdymo pagrindu. Beveik dešimtadalis mokyklų PU veiklą planuoja ir įgyvendina nesivadovaudamos teisės aktais. Nustatyta atvejų, kai mokykla savo ugdomąją veiklą planuoja ne pagal Programą, o pagal PU pratybas. Peržiūrėjus veiklos planavimo dokumentus matyti, kad kai kuriose mokyklose planuojamos veiklos ne visoms vaikų kompetencijoms ugdyti. Taip pat atkreiptas dėmesys, kad kai kuriose mokyklose logopedinės pratybos organizuojamos Programos įgyvendinimo metu, todėl tuo metu vaikai negali dalyvauti Programos veiklose. Dažniausiai pastarieji atvejai pastebėti mokyklose, į kurias vaikai yra atvežami ir vadovai turi derinti švietimo pagalbos specialistų darbą su vaikų pavėžėjimo grafiku.

Iš esmės visose mokyklose buvo teigiama, kad PU procesas yra vientisas, integralus ir nėra skaidomas į atskiras sritis (dalykus). Viena mokykla Programą įgyvendina visiškai integruotai, taikydama praktinį ir patyriminį, vaikų iniciuotą, projektinį ugdymą pagal kompetencijas; gerosios patirties semiasi iš užsienio (daugiausia Danijos) darželių ir mokyklų. Kita mokykla nuo 1995 m. įgyvendina Klaipėdos universiteto parengtą programą (metodikos metmenys „Vaiko asmenybės ugdymas ikimokyklinėje įstaigoje“, nuo 2007 m. mokykla parengė savo programą „Aš sau patinku“). PU programą įgyvendina ne vienas PU pedagogas, o keli mokytojai, kurie meninio (muzikos, vaidybos, dailės), gamtos pažinimo, sportinio ugdymo ir kitas veiklas organizuoja atskirai įrengtuose kabinetuose.

Tačiau yra mokyklų, kur ugdymas organizuojamas kitaip, pavyzdžiui, pagal pratybų sąsiuvinio priešmokyklinukams „Aš mokausi“ (rengėja – I. Antinė, leidykla PRESVIKA, 2005 m.) turinį, kuris yra suskirstytas į kalbos, matematikos, darbelių ir muzikos dalykus. Taip pat pasitaikė atvejų, kai PUG pedagogų darbo grafikas nebuvo palankus vientisam PU procesui kurti, nes du mokytojai dalijosi ugdymo proceso organizavimą perpus.

Pasitaikė mokyklų, kur PU planavimo ir vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimo nuostatos buvo įgyvendinamos kitaip, nei nustatyta mokyklos dokumentuose.

Išvada. Didžioji dauguma mokyklų (91,0 proc.) pagal PU aprašo 23.4 papunkčio nuostatą ugdomosios veiklos planavimą ir įgyvendinimą modeliuoja kompetencijų ugdymo pagrindu, tačiau nustatyta šių priešmokyklinio ugdymo planavimo ir įgyvendinimo trūkumų: ugdomoji veikla planuojama pagal pratybų turinį, bet ne pagal Programą; veiklos planuojamos ne visoms vaikų kompetencijoms ugdyti; ugdymo turinys planuojamas pagal atskirus dalykus; logopedo veikla organizuojama Programos įgyvendinimo metu.

4.3. Veiklų vaikams organizavimas, jei mokykloje PUG darbo laikas pagal nustatytą modelį yra ilgesnis nei Programos įgyvendinimo laikas (daugiau nei 4 val.).

Ketvirtadalyje tikrintų mokyklų buvo nustatytas 4 valandų PUG darbo laikas.

Kitose mokyklose po Programos įgyvendinimo buvo organizuojamos kitos veiklos. Didžiojoje dalyje mokyklų buvo organizuojamos *kelios skirtingo pobūdžio veiklos*: Programoje nustatytų kompetencijų gilinimo patyriminės ir kitos veiklos (36 mokyklos); įgyvendinamos neformaliojo vaikų švietimo programos, kurių veiklas papildomai finansuoja savivaldybė (8 mokyklos) ar vaikų tėvai (globėjai) (25 mokyklos); organizuojama švietimo pagalbos specialistų veikla (17 mokyklų) ir

socialinių įgūdžių veikla (1 mokykla). Mažesnėje dalyje mokyklų organizuota *vieno pobūdžio veikla*: 8 mokyklose – PU programoje nustatytų kompetencijų gilinimo patyriminės ir kitos veiklos; 2 mokyklose – neformaliojo vaikų švietimo programų, finansuojamų vaikų tėvų (globėjų), įgyvendinimas, 1 mokykloje – neformaliojo švietimo veikla, vykdoma savanorystės pagrindu; 9 mokyklose buvo rūpinamasi tik vaikų saugumu ir užtikrinama jų priežiūra. 1 mokyklos vaikai po Programos veiklų dalyvauja Dienos centro organizuojamoje veikloje.

Išvada. Didžiojoje dalyje mokyklų, kuriose PUG veiklos vykdomos ilgiau nei 4 val., organizuojamos *kelios skirtingo pobūdžio veiklos*: PU programoje nustatytų kompetencijų gilinimo patyriminės ir kitos veiklos; įgyvendinamos neformaliojo vaikų švietimo programos, kurių veiklas papildomai finansuoja savivaldybė ar vaikų tėvai (globėjai); organizuojama švietimo pagalbos specialistų veikla ir socialinių įgūdžių veikla.

4.4. Vaikų pasiekimų vertinimas.

4.4.1. Susitarimai dėl pasiekimų vertinimo formos ir terminų.

PU aprašo 23.4 papunkčiu įteisinta mokyklos prievolė nustatyti priešmokyklinės ugdomosios veiklos planavimo, pasiekimų vertinimo formą ir jų parengimo terminus. 85 proc. tikrintų mokyklų šią nuostatą įgyvendino ir PU vaikų pasiekimų vertinimo formą (-as) bei terminus nustatė mokyklos veikos dokumentuose. 9 proc. mokyklų nustatė arba vertinimo formą, arba terminą. 6 proc. mokyklų PU aprašo 23.4 papunkčio reikalavimo neįgyvendino.

Išvada. Didžioji dalis (85 proc.) mokyklų pagal PU aprašo 23.4 papunkčio nuostatą nustatė PUG vaikų pasiekimų vertinimo formą ir terminus.

4.4.2. Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinamas ir fiksavimas.

Remiantis patikros duomenimis nustatyta, kad pagal PU aprašo 24.8 papunkčio nuorodą didžiojoje dalyje mokyklų (94 proc.) vaikų pažanga ir pasiekimai vertinami periodiškai per visus mokslo metus, keliose mokyklose tarpiniai vertinimai neatliekami. 98 proc. mokyklų pirminis vertinimas atliekamas per 4 savaites nuo Programos vykdymo pradžios. Jo metu išsiaiškinami realūs vaiko gebėjimai, patirtis, kas sekasi geriau ar sunkiau, numatomas tolesnis ugdymo tikslas ir uždaviniai, ugdymo(si) individualizavimo ir paramos vaikui formos. Kai kurios mokyklos į vertinimo procesą įtraukia vaikus ir jų tėvus.

Kai kuriose mokyklose pirminis vaikų, pradedamų ugdyti pagal Programą, vertinimas atliekamas nesivadovaujant PU aprašo 24.4 papunkčio reikalavimu, tai yra vertinimas atliekamas vėliau nei keturios savaitės nuo Programos vykdymo pradžios (pvz., lapkričio mėnesį).

Atkreiptinas dėmesys, kad Programoje (32 p.) nustatyta, jog, vertinant vaiko pasiekimus, pažymiai (balai) arba jų pakaitalai (ženklai, simboliai) nenaudojami. Nepaisant šio reikalavimo, mokyklose vykdant pirminį ir galutinį vertinimą, buvo naudojami klausimynai, kur kompetencijos pagal požymius vertintos balais, o galutinis vertinimas išreikštas procentine raiška. Dauguma šių mokyklų naudojo OPAPA siūlomus klausimynus (pvz., „Pasiekimams ir gebėjimams įvertinti mokslo metų pradžioje“).

98 proc. mokyklų vaiko pasiekimai fiksuojami aprašuose ar aplankuose skaitmeninėje laikmenoje. Vertinamosios išvados pateiktos aprašomuoju būdu – komentarais, nusakančiais, kokios yra stipriosios vaiko pasiekimų pusės, kokių dar yra spragų ir kas siektina.

Visos tikrintos mokyklos, įgyvendinusios Programą, atlieka vaikų galutinį pasiekimų vertinimą, aptaria jį su tėvais (globėjais). Kai kurios mokyklos naudoja elektroninius dienynus, kur fiksuojamas ugdymo turinys, vaikų pirminis pasiekimų vertinimas, o galutiniai vertinimai yra archyvuojami, pagal poreikį kitais mokslo metais siunčiami pradinių klasių mokytojui.

Daugelyje tikrintų mokyklų vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, pasiekimus vertina kartu su mokyklos vaiko gerovės komisija, aptaria su tėvais (globėjais).

Išvada. Pagal PU aprašo 24.8 papunktį 94 proc. mokyklų vaikų pažanga ir pasiekimai vertinami periodiškai per visus mokslo metus aprašuose ar aplankuose skaitmeninėje laikmenoje. Keliose mokyklose tarpiniai vertinimai neatliekami ar atliekami vėliau nei keturios savaitės nuo Programos vykdymo pradžios. Nustatyta atvejų, kai, vykdant pirminį ir galutinį vertinimą, buvo naudojami klausimynai, kur kompetencijos pagal požymius vertintos balais, o galutinis vertinimas išreikštas

procentine raiška. Visos tikrintos mokyklos, įgyvendinusios Programą, atlieka vaikų galutinį pasiekimų vertinimą, aptaria jį su tėvais (globėjais).

4.4.3. Tėvų informavimas apie vaikų pasiekimus.

Programoje nustatyta, kad informacija apie vaiko pasiekimus, sukaupta apraše, aplanke, skaitmeninėse laikmenose ar kt., naudojama kryptingai ir tikslingai bendradarbiaujant su tėvais (globėjais), o vaikų pasiekimai ir pažanga su tėvais (globėjais) aptariamai individualiai, esant poreikiui, bet ne rečiau kaip du kartus per metus. PU apraše (24.4 papunktis) įteisinta, kad PU pedagogas per 4 savaites nuo Programos pradžios atlieka vaikų pirminį pasiekimų vertinimą ir aptaria jį su tėvais (globėjais), o įgyvendinęs Programą, atlieka vaikų galutinį pasiekimų vertinimą, jį aptaria su tėvais (globėjais) (PU aprašo 24.6 papunktis).

Didžioji dalis tikrintų mokyklų (85 proc.) savo veiklos dokumentuose buvo nustačiusios tėvų informavimo apie vaikų pasiekimus formas ir terminus. Mažesnė dalis mokyklų bendradarbiavimo su tėvais nuostatų neįteisinio mokyklos dokumentuose, tačiau jas įgyvendino. Vaiko pasiekimai fiksuojami vaiko pasiekimų apraše ar aplanke, kaupiami mokinių darbai. Tėvai nuolat informuojami kasdienių pokalbių metu, o bendri reikalai aptariamai tėvų susirinkimų metu. Dalyje mokyklų programos įgyvendinimo pradžioje vykdoma tėvėlių apklausa, siekiant išsiaiškinti vaiko gebėjimus bei tėvų lūkesčius. Yra mokyklų, kur tėvai pasirašytinai supažindinami su pirminio, tarpinio ar galutinio vertinimo rezultatais, taip pat ir su Rekomendacija, nors dokumentai to nereikalauja.

Vykdamas nuolatinį vaikų pasiekimų vertinimą savaitės pabaigoje reflektuojama tema ir vaikų pasiekimai vertinami aprašomuoju būdu. Bendravimui su tėvais naudojami elektroniniai dienynai, uždaro *Facebook* grupės.

Patikros metu nustatyta, kad iš esmės beveik visos mokyklos, išskyrus 1, laikosi teisės aktų nuostatų: 98 proc. mokyklų vaikų pirminis pasiekimų vertinimas ir 99 proc. galutinis vertinimas buvo aptartas su tėvais.

Išvada. Beveik visos tikrintos mokyklos savo veiklos dokumentuose buvo nustačiusios tėvų informavimo apie vaikų pasiekimus formas ir terminus bei laikėsi šių nuostatų: vaikų pirminis bei galutinis pasiekimų vertinimai (atitinkamai 98 proc. ir 99 proc.) buvo aptarti su vaikų tėvais.

4.5. Bendradarbiavimas su pradinio ugdymo programomis įgyvendinančiomis mokyklomis.

Siekdamos užtikrinti sklandų Programos mokinių ugdymo tęstinumą pagal pradinio ugdymo programą, mokyklos (dažniausiai ikimokyklinio ugdymo įstaigos) įteisiną bendradarbiavimą su pradinio ugdymo programomis įgyvendinančiomis mokyklomis (pasirašomos bendradarbiavimo sutartys); siekdami Programos ir pradinio ugdymo programos planavimo ir įgyvendinimo dėmės PU pedagogai susipažįsta su pirmos klasės nuostatomis; rengiama ir pradinio ugdymo programomis įgyvendinančioms mokykloms pateikiama rekomendacija, kurioje įvardyti vaiko pasiekimai – kompetencijos baigus Programą, nurodyta, kokia teikta švietimo pagalba (jos rezultatai) ir kokios yra rekomendacijos dėl švietimo pagalbos tęstinumo, taip pat ir kita svarbi informacija apie vaiko adaptaciją grupėje, lankomumą ir kt.

62 proc. tikrintų mokyklų yra įteisinusios bendradarbiavimą su pradinio ugdymo programomis įgyvendinančiomis mokyklomis, kur Programos vaikai tęs mokymąsi pagal pradinio ugdymo programą. Mažesnėje dalyje tikrintų mokyklų Programos vaikai mokymąsi pagal pradinio ugdymo programą tęsia kitose mokyklose (bendradarbiavimas nėra įteisintas) arba toje pačioje mokykloje.

Visų tikrintų mokyklų, išskyrus 1, PU pedagogai, siekdami Programos ir pradinio ugdymo programos planavimo ir įgyvendinimo dėmės, buvo susipažinę su pirmos klasės ugdymo programos nuostatomis. Pastebėtas glaudus PU ir pradinio ugdymo mokytojų bendradarbiavimas mokyklose, kurios vykdo abi programas, ir dažniausiai visi vaikai lieka toliau tęsti ugdymo pagal pradinio ugdymo programą: būsimas pradinio ugdymo programos mokytojas stebi PUG darbą, PUG vaikai dalyvauja bendruose renginiuose kartu su pradinukais. Kasmet aptariama PU vaikų adaptacija pirmoje klasėje, ieškoma spragų, tariamasi, kaip jas šalinti; bendradarbiaujama su mokyklos vaiko gerovės komisija, drauge vertinami specialiujų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymosi pasiekimai.

Pagal PU aprašo 24.6 papunktį PU pedagogas, įgyvendinęs PU programą, atlieka vaikų galutinį pasiekimų vertinimą, aptaria jį su tėvais (globėjais) ir parengia Rekomendaciją pagal PU aprašo

priede nustatytą formą. Šią nuostatą įgyvendino 84 proc. tikrintų mokyklų. Dalis mokyklų atliko ypač išsamų vaiko įvertinimą, Rekomendaciją rengė ne tik PU pedagogas, švietimo pagalbos specialistai, bet ir kiti vaiko ugde mokytojai – muzikos, šokio mokytojai. Dalis mokyklų Rekomendaciją rengia, jei mokykla, įgyvendinanti pradinio ugdymo programą, paprašo raštu; kitos mokyklos Rekomendaciją rengia ne pagal PU aprašo priede pateiktą formą. Taip pat pastebėta ir neinformatyvių Rekomendacijų, kuriose vaiko kompetencijos apibūdinamos vienu ar dviem sakiniais. Pasitaikė atvejų, kai Rekomendacijos, mokyklos administracijos teigimu, dėl asmens duomenų apsaugos buvo perduodamos ne pradinio ugdymo programas įgyvendinančiai įstaigai, o vaiko tėvams.

Išvada. Daugiau nei pusė tikrintų mokyklų yra įteisinusios bendradarbiavimą su pradinio ugdymo programas įgyvendinančiomis mokyklomis, kur Programos vaikai tęs mokymąsi pagal pradinio ugdymo programą. Didžioji dalis mokyklų (84 proc.), atlikę vaikų galutinį pasiekimų vertinimą, parengia Rekomendaciją pagal PU aprašo priede nustatytą formą. Nustatyta atvejų, kai Rekomendacijos buvo perduodamos ne pradinio ugdymo programą įgyvendinančiai įstaigai, o vaiko tėvams, taip pat pastebėta neinformatyvių Rekomendacijų rengimo atvejų.

5. Mokymosi pagal pradinio ugdymo programą tęstinumo užtikrinimas.

Švietimo įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „priešmokyklinis ugdymas vykdomas pagal vienų metų švietimo ir mokslo ministro patvirtintą priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą“. Tai yra po vienų metų Programos, turi būti tęsiamas mokymasis pagal pradinio ugdymo programą, tačiau PU apraše nėra nuostatos dėl to, kad vaikai, ugdomi pagal Programą, nepaliekami kartoti kurso. Nors PU įgyvendinamas pagal privalomą vienų metų Programą, tačiau Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. ISAK-556 (toliau – Nuosekliojo mokymosi aprašas) nėra išreikštos nuostatos dėl privalomo PU, tęsiant mokymąsi pagal pradinio ugdymo programą.

Patikros duomenimis, nuo 2017–2018 m. m. dviejose (2,5 proc.) mokyklose buvo mokinių, paliktų kartoti Programą. Vienas mokinys pagal Programą buvo ugdytas 2017–2018 m. m. ir 2018–2019 m. m., dar trys mokiniai kartuoja programą 2019–2020 m. m., nes tėvai nesutiko leisti į pirmą klasę. Kitose mokyklose, Mokinių registro duomenimis, vaikai, pabaigę Programą, tęsia mokymąsi pagal pradinio ugdymo programą.

Kaip minėta, vadovaujantis Švietimo įstatymu PU pradedamas teikti vaikui, kai tais kalendoriniais metais jam sueina 6 metai. PU gali būti teikiamas anksčiau tėvų (globėjų) sprendimu, bet ne anksčiau, negu vaikui sueina 5 metai (8 straipsnio 3 dalis). Pagal pradinio ugdymo programą vaikas pradedamas ugdyti, kai jam tais kalendoriniais metais sueina 7 metai. Pradinis ugdymas pradedamas vaikui teikti vienais metais anksčiau, kai vaikas tėvų (globėjų) sprendimu buvo ugdomas pagal priešmokyklinio ugdymo programą metais anksčiau, kaip nurodyta šio įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje (9 straipsnio 3 dalis). Iš esmės lankytose mokyklose priimtų PU vaikų amžius atitiko Švietimo įstatyme nustatyto amžiaus reikalavimus. Patikros metu vienoje mokykloje (1,3 proc.) nustatytas atvejis, kai 2019–2020 m. m. ugdyti pagal Programą priimtas vaikas, gimęs 2012 m., tai yra, septynerių metų.

Išvada. 96,2 proc. mokyklų PU vaikai, baigę Programą, tęsia mokymąsi pagal pradinio ugdymo programą, nepaliekami kartoti Programos lankytose mokyklose ir yra priimti ugdytis pagal amžių, nustatytą Švietimo įstatymo 8 straipsnyje. Nuosekliojo mokymosi apraše nenustatyta, kad tęsiant mokymąsi pagal pradinio ugdymo programą, PU vaikui yra privalomas. PU apraše nenustatyta, kad vaikai, ugdomi pagal Programą, nepaliekami kartoti kurso.

6. Švietimo pagalbos teikimas.

6.1. Pagalbos teikimas specialiujų ugdymosi poreikių turintiems vaikams.

Vadovaujantis Švietimo įstatymo 8 straipsnio 4 dalimi, pagal Programą ugdomam priešmokyklinio amžiaus vaikui ir jo tėvams (globėjams, rūpintojams) koordinuotai teikiamos švietimo pagalba, socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugos švietimo ir mokslo ministro, socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka.

9 lentelė. Pagalbos teikimas pagal nustatytą poreikį

	Mokyklų skaičius	Mokyklų dalis (proc.) nuo nustatyto poreikio	Vaikų skaičius	Vaikų, kuriems teikiama pagalba, dalis (proc.), nuo nustatyto poreikio
Nustatytas logopedo pagalbos poreikis	66		434	
Teikiama logopedo pagalba	61	92,4	402	92,6
Nustatytas specialiosios pedagoginės pagalbos poreikis	28		48	
Teikiama specialioji pedagoginė pagalba	21	75,0	24	50,0
Nustatytas psichologo pagalbos poreikis	21		38	
Teikiama psichologo pagalba	14	66,7	24	63,2
Nustatytas mokytojo padėjėjo pagalbos poreikis	13		16	
Teikiama mokytojo padėjėjo pagalba	9	69,2	11	68,8
Nustatytas surdopedagogo pagalbos poreikis	2		2	
Teikiama surdopedagogo pagalba	0	0	0	0
<i>Iš viso nustatytas pagalbos poreikis</i>	<i>130</i>		<i>538</i>	
<i>Iš viso teikiama pagalba</i>	<i>105</i>	<i>80,8</i>	<i>461</i>	<i>85,7</i>

Siekiant didinti asmens, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymosi veiksmingumą, turi būti teikiama specialioji pedagoginė ir / ar specialioji pagalba. Specialiąją pedagoginę pagalbą asmeniui iki 21 metų teikia specialieji pedagogai, logopedai, tiflopedagogai, surdopedagogai ir kiti specialistai, kurių išsilavinimas ir kvalifikacija atitinka švietimo ir mokslo ministro nustatytus reikalavimus. Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo asmenims iki 21 metų tvarka taip pat nustatyta švietimo ir mokslo ministro.

9 lentelėje pateikti duomenys apie lankytose mokyklose nustatytą specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo poreikį PUG vaikams ir teikiamą specialiąją pedagoginę pagalbą. Atkreiptinas dėmesys, kad ne visose mokyklose ir ne visiems PU vaikams yra teikiama pagalba pagal nustatytą poreikį. Lankytose mokyklose nustatyta, jog sąlygiškai geriausia situacija yra dėl logopedo pagalbos teikimo. Ji teikiama 92,4 proc. mokyklų 92,6 proc. PU vaikų, kuriems yra nustatytas šios pagalbos poreikis. Neteikiama logopedo pagalba, nors poreikis nustatytas, 5 mokyklose. Dar 3 mokyklose logopedo pagalba teikiama ne visiems mokiniams: mokyklos teikiamos pagalbos atsisakė tėvai; logopedo ir specialiojo pedagogo pagalba neteikiama vaikui, kuriam diagnozuotas vaikystės autizmas – vaikas neprisileidžia kitų asmenų, išskyrus nuo kūdikystės su juo dirbusį psichologą, kuris mokykloje su šiuo vaiku dirba kaip mokytojo padėjėjas (0,3 etato); nėra gauti dokumentai iš Psichologinės pedagoginės tarnybos.

Atkreiptinas dėmesys, kad specialiąją pedagoginę pagalbą gauna tik pusė vaikų, kuriems nustatytas specialiosios pedagoginės pagalbos poreikis (žr. 9 lentelę). Specialioji pedagoginė pagalba neteikiama 7 mokyklose.

Ne visiems PU vaikams, kuriems nustatytas poreikis, teikiama psichologo pagalba. Jos negauna 14 vaikų (arba 36,8 proc.) 7 mokyklose. Surdopedagogo pagalba reikalinga dviem PU vaikams, tačiau ji nėra teikiama. Mokyklų vadovų teigimu, pagrindinė priežastis, dėl ko nėra teikiama pagalba – trūksta lėšų, nėra specialistų (pvz., psichologo, surdopedagogo).

PU aprašo 17 punkte nustatyta, kad grupėje, kurioje, pritaikius PU programą, ugdomi ir vaikai, turintys vidutinių, didelių ir (ar) labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, privalo dirbti PU pedagogas ir mokytojo padėjėjas, teikiantis specialiąją pagalbą, vadovaudamiesi Specialiosios pagalbos teikimo mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1229. 9 lentelėje pateikti mokytojo padėjėjo pagalbos poreikio ir teikiamos pagalbos duomenys. Mokytojo padėjėjo pagalba neužtikrinama 4 mokyklose 5 vaikams (arba 31,2 proc.).

Išvada. 80,8 proc. mokyklų PU vaikams, kuriems nustatytas specialiosios pedagoginės ir / ar specialiosios pagalbos (specialiojo pedagogo, logopedo, psichologo, surdopedagogo, mokytojo padėjėjo) poreikis, jis yra užtikrinamas. Tačiau pusė (50 proc.) vaikų, kuriems reikia, negauna specialiosios pedagoginės pagalbos, daugiau nei trečdalis (36,8 proc.) – psichologo pagalbos. 2 vaikams neteikiama surdopedagogo pagalba. Daliai vaikų (31,2 proc.) neteikiama mokytojo padėjėjo pagalba.

6.2. Pagalbos teikimas vaikams, patiriantiems mokymosi sunkumų, ir vaikams, grįžusiems iš užsienio.

Patikros duomenimis, 17 mokyklų (21,5 proc.) yra 36 PU vaikai, patiriantys mokymosi sunkumų. Iš esmės visiems vaikams, išskyrus 1, yra teikiama pagalba. Didžiąjai daliai PU vaikų pagalbą teikia PU mokytojas individualiai ugdomojo proceso metu, pailgintos grupės metu, rengiamos individualios užduotys, teikiamos mokytojo ir pagalbos specialistų konsultacijos tėvams ar pagalbą teikia pagalbos specialistų komanda (logopedas, socialinis pedagogas, psichologas, specialusis pedagogas), esant poreikiui pasitelkiama psichologinė pedagoginė tarnyba. Mokykloje, kurioje trys vaikai (užsienio šalių piliečiai) mokymosi sunkumų patiria dėl lietuvių kalbos, parengta lietuvių kalbos išlyginamoji programa, skiriamos papildomos lietuvių kalbos pamokos, su vaikais dirba logopedas.

7 mokyklose ugdomi 7 PU vaikai, grįžę iš užsienio. Tik vienam iš jų yra teikiama švietimo pagalba. Kitiems, mokyklų vadovų ar PU mokytojų teigimu, švietimo pagalba nereikalinga – puikiai adaptavosi, gerai kalba lietuvių kalba, gera kalbos raiška.

Išvada. 97,2 proc. vaikų, kurie patiria mokymosi sunkumų, yra teikiama švietimo pagalba. Grįžusieji iš užsienio gerai adaptavosi, tik vienam iš jų teikiama švietimo pagalba.

7. Ugdymo(si) aplinkos funkcionalumas ir galimybė ugdymą organizuoti kitose edukacinėse erdvėse.

HN 4 punkte nustatyta, kad švietimo teikėjas ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programą gali vykdyti tik gavęs leidimą-higienos pasą. Patikros metu šį dokumentą turėjo 68 (86 proc.) įstaigos. Kitoms įstaigoms leidimas-higienos pasas nebuvo išduotas dėl įvairių priežasčių: neaptverta teritorija, per maža patalpa, nesudarytos sąlygos vaikų poilsiui, įstaiga yra lauko darželis ir kt. Atkreiptinas dėmesys, kad lauko darželiams higienos normos reikalavimai nustatyti tik nuo 2020 m. gegužės 1 d. (Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. V-913 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymo Nr. V-313 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ pakeitimo“). Patikros metu tikrinti 2 lauko darželiai, jiems galiojo tokie patys, kaip ir kitoms švietimo įstaigoms, vykdančioms ikimokyklinio ir / ar priešmokyklinio ugdymo programas, nustatyti reikalavimai, kurių lauko darželiai dėl savo veiklos specifikos negalėjo įvykdyti.

Programos 6.5 papunkčiu reglamentuota, kad švietimo įstaigoje turi būti sukurta vaiko ugdymui ir ugdymuisi tinkama psichologinė ir fizinė aplinka.

66 (84 proc.) mokyklose sukurta funkcionali aplinka, pritaikyta Programai vykdyti – ugdymo ir ugdymosi erdvės, įranga, baldai yra patrauklūs, estetiški, aplinkoje yra pakankamai įvairių, šiuolaikiškų ugdymo priemonių. 13 (16 proc.) mokyklų aplinka tik iš dalies pritaikyta Programai vykdyti, pvz., per mažos arba reikalaujančios remonto patalpos, nusidėvėjęs inventorių, ugdymo priemonės.

76 (96 proc.) mokyklose sudaryta galimybė Programą vykdyti ir kitose įstaigos patalpose: bibliotekoje, sporto salėje, informacinių technologijų, muzikos kabinetuose, mokyklos muziejuje ir kt. 3 (4 proc.) įstaigose dėl patalpų trūkumo tokia galimybė nesudaryta.

61 (77 proc.) mokykloje vaikų poilsiui bei maitinimui skirtos erdvės / patalpos, kaip ir nustatyta HN 27.2 papunktyje ir 29 punkte.

49 (62 proc.) mokyklose Programai vykdyti pritaikytos lauko edukacinės erdvės. 20 (25 proc.) įstaigų lauko edukacinės erdvės pritaikytos tik iš dalies – trūksta vaikams tinkamos įrangos, lauko baldų, nusidėvėjęs inventorių ir kt. 10 (13 proc.) mokyklų lauko erdvių nėra pritaikiusios Programai vykdyti.

Visose mokyklose pagal galimybes, epizodiškai Programa vykdoma ne tik įstaigos edukacinėse erdvėse, bet ir išorinėse erdvėse, pvz., parkuose, muziejuose, bibliotekose, meno galerijose, amatų centruose, žirgynuose. Mokyklų vadovų teigimu, Programos įgyvendinimas kitose edukacinėse erdvėse taptų įvairesnis, jei PU vaikams būtų skiriamos Kultūros paso ir neformaliojo vaikų švietimo (toliau – NVŠ) lėšos.

Išvada. 86 proc. mokyklų laikosi HN 4 punkto reikalavimo – turi leidimą-higienos pasą Programai vykdyti. Beveik pusė (48 proc.) mokyklų yra sukūrusios vaiko ugdymui ir ugdymuisi tinkamą aplinką – funkcionalios vidaus ir lauko aplinkos, skirtos erdvės vaikų poilsiui ir maitinimui, Programa pagal galimybes vykdoma ne tik grupėse, bet ir kitose mokyklos bei miesto / gyvenvietės edukacinėse erdvėse, tačiau ugdymo procesas taptų įvairesnis, skiriant Kultūros paso lėšų Programai vykdyti. Labiausiai įstaigoms trūksta šiuolaikiška edukacine įranga aprūpintų edukacinių lauko erdvių.

Išvados

1. Dėl mokyklos savininko veiksmų (priemonių), įgyvendinant PU:

1.1. vykdydami PU aprašo 7.1 papunktį, visi savivaldybių ir nevalstybinių mokyklų savininkai kasmet įvertina PU poreikį, didžioji dauguma – turimus išteklius, taip pat didžioji dalis tvirtina mokyklas, vykdančias Programą, nustato ir, esant poreikiui, patikslina PUG mokyklose skaičių, patvirtina PU modelius, tačiau tik ketvirtadalio savininkų nustatyti PU modeliai atitinka PU aprašo 6 punkte pateiktą PU modelio apibrėžimą, kaip PUG darbo veiklos / ypatumų visumą;

1.2. vykdydami PU aprašo 7.2 papunktį, beveik visi savininkai yra nustatę vaikų, ugdomų pagal Programą, priėmimo į mokyklas tvarkas, tačiau mažiau kaip pusė savininkų priėmimą ugdytis pagal Programą vykdo centralizuotai vieno langelio principu. Kadangi Programa vykdoma ir BUM, kurioms pagal Švietimo įstatymo 29 straipsnio 2 dalį nustatant priėmimo kriterijus ir prioritetus taikomi Kriterijų sąrašo 9.1 papunkčiu nustatyti kriterijai, ir IU mokyklose, kurioms pagal Švietimo įstatymo 29 straipsnio 6 dalį priėmimo tvarką nustato patys savininkai, vaikai ugdytis pagal Programą toje pačioje savivaldybėje dažnu atveju priimami pagal skirtingus kriterijus ir prioritetus;

1.3. vykdydami PU aprašo 7.3 papunkčio nuostatą, daugiau nei trys ketvirtadaliai savininkų yra įvertinę vaikų, ugdomų pagal Programą, vežiojimo poreikį ir, vadovaudamiesi Švietimo įstatymo 36 straipsniu ir PU aprašo 7.3 papunkčiu, užtikrina mokinių, gyvenančių kaimuose ir miesteliuose toliau nei 3 kilometrai nuo mokyklos, vežiojimą. Daugiau nei ketvirtis savininkų vežioja ne visus vaikus – pavežama nuo 33 proc. iki 96 proc.;

1.4. užtikrindami PU aprašo 7.4 papunkčio nuostatų vykdymą, visi savininkai informuoja ir konsultuoja asmenis apie PU teikiančias įstaigas, didžioji dalis – apie įgyvendinamus PU modelius, tačiau interneto svetainėse informacijos apie PU teikiančias ugdymo įstaigas, priėmimo sąlygas, laisvas vietas, įgyvendinamus PU modelius, mokykloms priskirtas aptarnauti teritorijas ir kt. neskelbia beveik ketvirtadalis savivaldybių;

1.5. siekdami užtikrinti PU kokybę, pagal Švietimo įstatymo 64 straipsnio nuostatas švietimo priežiūrą vykdo dauguma mokyklų savininkų, tačiau planinę priežiūrą – tik trečdalis savivaldybių ir

nevalstybinių mokyklų savininkų. Siekdami švietimo kokybę laiduojančio valdymo, pagal Švietimo įstatymo 53 straipsnio nuostatas PU stebėseną vykdo daugiau nei trys ketvirtadaliai savivaldybių ir nevalstybinių mokyklų savininkų. Įgyvendinant Švietimo įstatymo 64 ir 53 straipsnių nuostatas atitinkamai ir tikslinė planinė priežiūra, ir PU stebėseną vykdoma mažiau nei trečdalyje savivaldybių (nevalstybinių mokyklų šioje kategorijoje nėra), todėl galima teigti, kad šioje dalyje savivaldybių sudaromos PU kokybės ir tobulinimo prielaidos bei siekiama švietimo kokybę laiduojančio valdymo.

2. Dėl bendrųjų PU reikalavimų vykdymo:

2.1. pagal Švietimo įstatymo 45 straipsnio 1 dalį absoliučioje daugumoje mokyklų yra pasirašytos PU mokymo sutartys (šios sutartys nepasirašytos tik vienoje nevalstybinėje mokykloje). Pagal Švietimo įstatymo 45 straipsnio 4 dalyje ir PU aprašo 9 punkte apibrėžtus reikalavimus didžiojoje dalyje mokyklų PU mokymo sutarčių šalių įsipareigojimuose nustatyta ugdymo pagal Programą trukmė, švietimo pagalbos teikimas, tačiau nustatyti keli atvejai, kai PU mokymo sutartyse yra nuostatų, prieštaraujančių teisės aktams, o kelios mokyklos mokymo sutartyse nėra nustačiusios tėvų (teisėtų vaiko atstovų) įsipareigojimo užtikrinti, kad vaikas lankytų mokyklą, ir informuoti apie vaiko neatvykimą;

2.2. pagal ministerijos rekomendaciją Lankomumo tvarkas, kuriose reglamentuotos Programos vaikų ugdymo dienų lankymo nuostatos, turi pasitvirtinusios dauguma mokyklų, tačiau tik mažiau nei penktadalio mokyklų minėtose tvarkose, atsižvelgiant į ministerijos rekomendaciją, nustatyti visi su lankomumo apskaita, atsiskaitymu, kontrole, prevencija ir pagalba nelankantiems vaikams susiję aspektai. Keliose mokyklose nesilaikoma PU aprašo 11 punkto nuostatos – PUG dienyne nėra fiksuojamas vaikų ugdymo dienų lankomumas;

2.3. daugumos (82,8 proc.) mokytojų, vykdančių Programą, kvalifikacija ir išsilavinimas atitiko Švietimo įstatymo 49 straipsnio ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše nustatytus reikalavimus; visų mokytojų, vykdančių Programą, kvalifikacija ir išsilavinimas nustatytus reikalavimus atitiko šiek tiek mažiau nei trijuose ketvirtadaliuose tikrintų mokyklų;

2.4. daugumoje mokyklų PUG sudarymo ir jungimo principai atitiko HN 5 punktu nustatytus reikalavimus, tačiau keliose mokyklose suformuotose grupėse vaikų skaičius viršijo pagal amžiaus grupes HN nurodytą vaikų skaičių, o 2 mokyklose nesilaikoma PU aprašo 21 punkto nuostatos, t. y. nors jungtinėse grupėse yra daugiau vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą, jos pavadintos PUG; keliose mokyklose nesilaikoma PU aprašo 15 punkto reikalavimo, t. y. patvirtinus ilgesnį nei 33 valandų per savaitę PU modelį, dirba tik vienas PU ar IU pedagogas;

2.5. Švietimo įstatymo 30 straipsnio ir PU aprašo 13 punkto nuostatas vykdo dauguma tikrintų tautinių mažumų mokyklų (Programoje ne mažiau kaip 4 valandos per savaitę skiriamos ugdymui lietuvių kalba). Visose mokyklose, kuriose ugdymas vykdomas tautinės mažumos kalba, Programos dalį lietuvių kalba vykdo PU arba ikimokyklinio ugdymo mokytojas.

3. Dėl Programos įgyvendinimo:

3.1. Pagal PU aprašo 23.4 papunkčio nuostatą trys ketvirtadaliai mokyklų yra įteisinusios PU turinio planavimo formas ir terminus, tačiau yra atvejų, kai ugdomosios veiklos planavimo dokumentai tvirtinami jau Programos įgyvendinimo metu. Didžioji dauguma mokyklų pagal Programos 19–23 punktuose apibrėžtas 5 kompetencijas ir PU aprašo 23.4 papunkčio nuostatą ugdomosios veiklos planavimą ir įgyvendinimą modeliuoja kompetencijų ugdymo pagrindu, tačiau nustatyta šių PU planavimo ir įgyvendinimo trūkumų: ugdomoji veikla planuojama pagal patybių turinį, bet ne pagal Programą; veiklos planuojamos ne visoms vaikų kompetencijoms ugdyti; ugdymo turinys planuojamas pagal atskirus dalykus; logopedo veikla organizuojama Programos įgyvendinimo metu;

3.2. pagal PU aprašo 23.4 papunkčio nuostatą dauguma mokyklų nustatė vaikų pasiekimų vertinimo formą ir terminus, o pagal Programos 26–32 punktus ir PU aprašo 24.8 papunktį didžiojoje dalyje mokyklų vaikų pažanga ir pasiekimai vertinami periodiškai per visus mokslo metus aprašuose ar aplankuose skaitmeninėje laikmenoje, tačiau pavienėse mokyklose tarpiniai vertinimai neatliekami arba atliekami vėliau nei praėjus keturioms savaitėms nuo Programos vykdymo pradžios; nustatyta atvejų, kai, vykdant pirminį ir galutinį vertinimą, buvo naudojami klausimynai, kur kompetencijos pagal požymius vertintos balais, o galutinis vertinimas išreikštas procentine raiška; pagal Programos

34 punkto ir PU aprašo 24.4 ir 24.6 papunkčių nuostatas beveik visose mokyklose vaikų pirminis pasiekimų vertinimas ir galutinis vertinimas buvo aptartas su tėvais;

3.3. daugiau nei pusė tikrintų mokyklų yra įteisinusios bendradarbiavimą su pradinio ugdymo programomis įgyvendinančiomis mokyklomis, kur Programos vaikai tęs mokymąsi pagal pradinio ugdymo programą; didžioji dalis mokyklų, atlikusios vaikų galutinį pasiekimų vertinimą, parengia Rekomendaciją pagal PU aprašo priede nustatytą formą, tačiau nustatyta atvejų, kai Rekomendacijos, nesilaikant PU aprašo 23.5 papunkčio, buvo perduodamos ne pradinio ugdymo programomis įgyvendinančiai švietimo įstaigai, o vaiko tėvams;

3.4. didžiosios dalies mokyklų PU vaikai, pabaigę Programą, tęsia mokymąsi pagal pradinio ugdymo programą, nepaliekami kartoti Programos lankytose mokyklose ir yra priimti ugdytis pagal amžių, nustatytą Švietimo įstatymo 8 straipsnyje. Nuosekliojo mokymosi tvarkos apraše nėra apibrėžta nuostata, kad, tęsiant mokymąsi pagal pradinio ugdymo programą, PU vaikui yra privalomas. PU apraše nenustatyta, kad vaikai, ugdomi pagal Programą, nepaliekami kartoti kurso.

4. Dėl švietimo pagalbos teikimo:

4.1. pagal Švietimo įstatymo 8, 19 bei 21 straipsnius ir atitinkamus poįstatyminius aktus bei PU aprašo 17 punktą nustatytą švietimo pagalbą, specialiąją pedagoginę ir / ar specialiąją pagalbą PU vaikams užtikrina didžioji dalis patikrintų mokyklų. Tačiau pusė vaikų negauna specialiosios pedagoginės pagalbos, nors jiems yra nustatytas šios pagalbos poreikis, daugiau nei trečdaliui vaikų nėra teikiama psichologo pagalba, dviem vaikams – surdopedagogo pagalba, beveik trečdaliui PU vaikų neteikiama mokytojo padėjėjo pagalba;

4.2. didžiąjai daugumai vaikų, patiriančių mokymosi sunkumų, yra teikiama švietimo pagalba. Grįžusieji iš užsienio gerai adaptavosi, švietimo pagalba teikiama tik vienam iš jų.

5. Dėl ugdymo(si) aplinkos funkcionalumo:

5.1. dauguma (86 proc.) patikrintų mokyklų laikosi HN 4 punkto reikalavimo – turi leidimą-higienos pasą Programai vykdyti;

5.2. beveik pusė mokyklų yra sukūrusios vaiko ugdymui ir ugdymuisi tinkamą aplinką – funkcionalios vidaus ir lauko aplinkos, skirtos erdvės vaikų poilsiui ir maitinimui. Programa vykdoma ne tik grupėse, bet ir kitose įstaigos bei miesto / gyvenvietės edukacinėse erdvėse, tačiau šių edukacinių erdvių panaudojimas Programai įgyvendinti yra epizodinis, trūksta veiklų įvairovės;

5.3. daugiau nei trečdaliui mokyklų trūksta šiuolaikiška edukacine įranga aprūpintų edukacinių lauko erdvių.

Rekomendacijos

1. Mokykloms:

1.1. įteisinti švietimo santykius tarp mokinio tėvų (teisėtų vaiko atstovų) ir mokyklos, sudarant mokymo sutartis; konkretizuoti mokymo sutarčių turinį ir šalių įsipareigojimus, atsižvelgiant į tai, kad PU yra privalomas;

1.2. numatyti mokyklos planavimo dokumentuose PU veiklos planavimo formą ir terminus; planuoti PU turinį visoms Programoje numatytoms kompetencijoms ugdyti;

1.3. užtikrinti periodišką vaikų pasiekimų vertinimą ir Rekomendacijų pagal PU aprašo priede nustatytą formą pradinio ugdymo programomis įgyvendinančiai įstaigai pateikimą; vertinant vaikų pasiekimus, nenaudoti pažymių (balų) arba jų pakaitalų (ženklų, simbolių);

1.4. parengti mokyklų lankomumo tvarkas ir nustatyti jose visus su lankomumo apskaita, atsiskaitymu, kontrole, prevencija ir pagalba nelankantiems vaikams susijusius aspektus, atsižvelgiant į ministerijos rekomendacijas;

1.5. siekti, kad mokytojų, vykdančių Programą, kvalifikacija ir išsilavinimas atitiktų nustatytus reikalavimus;

1.6. užtikrinti, kad būtų teikiama švietimo pagalba visiems vaikams, kuriems yra nustatytas tokios pagalbos poreikis; ieškoti galimybių individualias logopedo pratybas organizuoti ne Programos vykdymo metu;

1.7. sutvarkyti mokyklų patalpas / erdves ir sklypo teritorijas pagal HN nustatytus reikalavimus, kad būtų išduotas leidimas-higienos pasas Programai vykdyti;

1.8. užtikrinti PUG sudarymo ir jungimo nuostatų laikymąsi.

2. Savivaldybėms:

2.1. vykdyti planinę PU įgyvendinimo mokyklose priežiūrą ir stebėseną pagal patvirtintus rodiklius, siekiant ugdymo kokybės; panaudoti nuolatinės švietimo būklės analizės, vertinimo rezultatus, prognozuojant PU kaitą, rengiant Pažangos ataskaitas; vadovaujantis savivaldybės nustatyta Mokyklų vadovų kasmetinės veiklos vertinimo tvarka ir Vertinimo nuostatais, siekti, kad bent viena iš mokyklos vadovo metinės veiklos užduočių būtų tiesiogiai susijusi su PU kokybės gerinimu;

2.2. nustatyti centralizuoto vaikų, ugdomų pagal Programą, priėmimo į mokyklas tvarką, siekiant užtikrinti lygias ugdymosi galimybes; taikyti analogiškus kriterijus ir prioritetus vaikų priėmimui ugdytis pagal Programą BUM, IU mokyklose ir kitose ugdymo įstaigose;

2.3. užtikrinti ugdomų pagal Programą vaikų, gyvenančių kaimuose ir miesteliuose toliau nei 3 kilometrai nuo mokyklos, vežiojimą į mokyklą ir iš jos;

2.4. skelbti ir atnaujinti savivaldybių interneto svetainėse informaciją apie PU teikiančias ugdymo įstaigas, priėmimo į mokyklas sąlygas, laisvas ugdymosi vietas, įgyvendinamus PU modelius, mokykloms priskirtas aptarnauti teritorijas ir kt.

3. Nevalstybinių mokyklų savininkams:

3.1. vykdyti planinę PU įgyvendinimo mokyklose priežiūrą, siekiant ugdymo kokybės;

3.2. kasmet įvertinti PU poreikį ir turimus išteklius Programai vykdyti; nustatyti ir, esant poreikiui, patikslinti PUG mokyklose skaičių ir įgyvendinamus PU modelius;

3.3. informuoti savivaldybę apie jos teritorijoje įsteigtą PUG.

4. Ministerijai:

4.1. koreguoti teisės aktus:

4.1.1. papildyti Nuosekliojo mokymosi tvarkos aprašą nuostata dėl privalomo PU, prieš pradėdant mokymąsi pagal pradinio ugdymo programą;

4.1.2. pakeisti PU aprašą: nustatant, kad vaikas, baigęs vieną metų Programą, nepaliekamas kartoti kurso; apibrėžiant PU modelius taip, kad savivaldybėms būtų sumažinta biurokratinė našta kasmet tvirtinti ir tikslinti PU modelius, kaip PUG darbo / veiklos ypatumų visumą, apimančią ugdymo vietą, trukmę (per mėnesį, savaitę, parą), teikiamas paslaugas vaikui (švietimo pagalba ir kita), ugdomąją kalbą, mokytojų (PU pedagogo, ikimokyklinio ugdymo auklėtojo, ikimokyklinio ugdymo meninio ugdymo mokytojo, neformaliojo švietimo mokytojo, pagalbos mokiniui specialisto, valstybinės ar užsienio kalbos mokytojo, mokytojo padėjėjo ir kitų), dirbančių PUG, skaičių;

4.1.3. pakeisti ŠVIS vartojamą sąvoką „mišri grupė“ į sąvoką „jungtinė grupė“, kuri įtvirtinta PU apraše;

4.1.4. įvertinti Švietimo įstatymo 29 straipsnio ir Kriterijų sąrašo pakeitimo galimybę, nustatant vienodus priėmimo principus priimant į BUM ir į IU mokyklas ugdytis pagal Programą;

4.2. inicijuoti ministerijos aprobuotų metodinių leidinių, skaitmeninių ugdymo priemonių parengimą ir išleidimą;

4.3. inicijuoti seminarus savivaldybių administracijų švietimo padalinių specialistams, kuruojantiems PU, PU pedagogams, ypač PU mokytojams, dirbantiems mokyklose, kuriose ugdymo procesas vykdomas tautinės mažumos kalba;

4.4. spręsti dėl Kultūros paso ir NVŠ lėšų panaudojimo galimybių vaikams, ugdomiems pagal Programą, siekiant užtikrinti veiklų pasiūlą ir galimybes ugdymą organizuoti įvairesnėse edukacinėse erdvėse.

Pažymą pagal ministerijos Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamento Regioninės analizės skyriaus specialistų pateiktą informaciją apibendrinu Aušra Jankauskienė, Gintautas Meilūnas, Virginija Kazakauskienė, Ramutė Kulikauskienė, Danutė Tarasevičienė, Jonas Vaščėga, Jurga Zacharkienė.

Švietimo kokybės ir regioninės politikos
departamento direktorius

Aidas Aldauskas